

2. Środowisko kulturowe

2.1 Rys historyczny¹

„Hajnówka wyrosła z osady strażnika leśnego, powstałej w XVI wieku. W roku 1589 konstytucja „Ordinato o prewentach królewskich” podzieliła dobra królewskie na dobra państwowe i stołowe. Puszcza Białowieska weszła do dóbr stołowych, przeznaczonych na utrzymanie dworu królewskiego i z tego powodu była szczególnie chroniona. Rosło znaczenie Straży Hajnowskiej.

Po trzecim rozbiórze Polski Hajnówka znalazła się wraz z Puszcą Białowieską w zaborze rosyjskim. W roku 1888 Puszcę Białowieską przekazano do zarządu domen carskich. W latach 1894-1906 zbudowano kolej z Bielska Podlaskiego do Białowieży i z Sielec przez Hajnówkę do Wołkowyska. Hajnówka stała się węzłem kolejowym. Około 1900 r. zbudowano szosę z Bielska Podlaskiego do Białowieży, która przebiegała przez Hajnówkę. W czasie I wojny światowej, w 1915 r. Puszcę Białowieską zajęli Niemcy i przystąpili do jej eksploatacji. Zbudowali w Hajnówce dwa tartaki, fabrykę suchej destylacji drewna, węzeł leśnych kolejek wąskotorowych, warsztaty naprawcze, a w lesie około 90 km torów kolejowych służących do transportu drewna z Puszczy Białowieskiej. Władze polskie przejęły Hajnówkę w 1919 r. Zakłady przemysłowe stanowiły własność państwową i były wydierżawione, tylko fabryka „Terbenthen” przeszła w ręce prywatne. Przez kilka lat puszcę, kolejki i tartaki w Hajnówce dzierżawiła firma angielska The Century European Timber Corporation. Napływała do Hajnówki fala ludności z różnych stron Polski. Ponadto została tu rozwiązana białogwardyjska dywizja gen. Bułak-Bałachowicza, której żołnierze osiedli w Hajnówce i Białowieży. Utworzył się swoisty konglomerat gwarowy i kulturowy, w którym Polacy stanowili około 70%. Przybysze zajmowali baraki, budowali domy drewniane, trociniaکی i ziemianki. Wytyczano uliczki na szerokość rozstawu ramion ludzkich. Powoli zaczęło rozwijać się życie kulturalne i społeczne. Powstała parafia rzymsko-katolicka, zbudowano trzy szkoły podstawowe, Państwową Szkołę Przemysłu Drzewnego, internat, dom kultury, robotnicze osiedla mieszkaniowe, powstała poczta, apteka, hotel, biblioteka publiczna, dwa kina, Spółdzielnia Spożyców „Społem”, Kasa Chorych. Żydzi zbudowali bożnicę i zorganizowali szkołę wyznaniową. Ludność prawosławna od 1925 r. miała kaplicę „czasownię” w domu prywatnym. Istniały cztery zakłady przemysłowe: Fabryka Chemiczna, Zarząd Kolei Leśnych, Terebenthen i Zakłady Drzewne Lasów Państwowych, które zostały rozbudowane, nowoczesnie zorganizowane i zmechanizowane tak, że w roku 1938 były największym zakładem przemysłowym i zatrudniały 1521 osób. Łącznie w zakładach przemysłowych Hajnówki pracowało 1947 osób. Hajnówka była drugim co do wielkości ośrodkiem przemysłowym w województwie. Rozwijało się rzemiosło.

Osadę zamieszkiwali Polacy, Białorusini, Rosjanie, Ukraińcy, Żydzi, Niemcy.

Druga wojna światowa i okupacja zahamowały rozwój osady. Zniszczeniu uległy zakłady produkcyjne, część miasta, stacja i tory kolejowe. Zginęło około 700 mieszkańców. Wyzwolenie Hajnówki nastąpiło 18 lipca 1944 r. Po wojnie odbudowano zniszczone zakłady, przebudowano większość ulic, powstało osiem szkół, cztery kościoły różnych wyznań, dom kultury, dwa szpitale, przychodnia rejonowa, stacja uzdatniania wody, basen pływacki a także wprowadzono komunikację miejską.

Hajnówka otrzymała prawa miejskie w 1951 r. W latach 1954-1975 była siedzibą władz powiatowych.”

2.2 Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

Na terenie miasta Hajnówka znajdują się następujące zabytki wpisane do rejestru zabytków:

- kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego i Św. Stanisława Biskupa – dec. Nr KL.WKZ-5340/1/88 z dn. 1.02.1998 r., nr rej. 692

2.3 Obiekty o wartościach kulturowych.

2.3.1 Obiekty budowlane

¹ <http://www.hajnówka.pl>

ul. 3 Maja

1. dom drewn. nr 41, pocz. XX w.
2. dom drewn. nr 41 a, l. 30 XX w.
3. dom drewn. nr 48 ob. Szkoła Podst., 1934-35, remont.

ul. Piłsudskiego

1. „Łaźnia”, ob. własność Gminy Miejskiej, nr 2, 1937 r.
2. Dom Leśnika, nr 7, drewn. 1935 r., remontowany
3. dom drewn., nr 42, pocz. XX w.

ul. ks. Wierobieja

1. dom nr 7, drewn. pocz. XX w.
2. dom nr 8, drewn. lata 30-te XX w.
3. dom nr 10, drewn. pocz. XX w.
4. dom nr 12, drewn. pocz. XX w.
5. dom nr 14, drewn. 4 ćw. XIX w., remontowany
6. dom nr 15a, drewn. pocz. XX w.
7. dom nr 22, drewn. pocz. XX w.
8. dom nr 26, drewn.-szach. pocz. XX w.

ul. Kosidłów

1. dom nr 1, drewn. 4 ćw.. XIX w., remontowany
2. dom nr 3, drewn. k. XIX w.
3. dom nr 4, drewn. k. XIX w.
4. dom nr 5/1, drewn. pocz. XX w., rozbud.
5. dom nr 9, drewn. k. XIX w. remontowany
6. dom nr 12, drewn. pocz. XX w.
7. dom nr 15, drewn. pocz. XX w.

ul. Lipowa

1. dom nr 1, d. kuźnia, ob. warsztat z cz. mieszkalną, mur., 1938 r.
2. dom nr 18, drewn., kon. XIX w.

ul. Piaski

1. dom nr 1, drewn., lata 30-te XX w.
2. dom nr 3, drewn., lata 30-te XX w.

ul. Batorego

1. dom nr 26, drewn., lata 30-te XX w.
2. dom nr 36, drewn., lata 20-te XX w.
3. dom nr 38, drewn., pocz. XX w.
4. dom nr 40, drewn., pocz. XX w.

Osiedle robotnicze Hajnowskich Zakładów Przemysłu Drzewnego, budynki drewn. 1934 r.:

- a) 4 domy – ul. Piłsudskiego 19, 21; 23, 25; 27, 29; 31, 33
ul. Kraszewskiego 1, 3; 5, 7; 9, 11; 13, 15
- b) 3 domy – ul. Kraszewskiego 2, 4; 6, 8; 10, 12
ul. Prusa 1, 3; 5, 7; 9, 11
- c) 4 domy - ul. Prusa 2, 4; 6, 8; 10, 12; 14, 16
ul. Sienkiewicza 9, 11; 13, 15; 17, 19; 21, 23
- d) 4 domy - ul. Sienkiewicza 14, 16; 18, 20; 22, 24; 26, 28
ul. Żeromskiego 17, 19; 21, 23; 25, 27; 29, 31
- e) 1 dom - ul. Żeromskiego 2, 4
ul. Reja 14, 16

2.3.2 Cmentarze:

- cmentarz prawosławny, **ul. M. Reja**
- cmentarz przycerkiewny
- cmentarz rzymsko-katolicki, **ul. 3 Maja**

- cmentarz przykościelny
- cmentarz żołnierzy **radzieckich – ul. 3 Maja**
- **cmentarz żołnierzy niemieckich i rosyjskich z okresu I wojny światowej – ul. 3 Maja**

2.4 Stanowiska archeologiczne:

Tabela nr 15

Lp.	Miejscowość	Nr stan. w miejsc.	Nr stan. na obszarze	Nr obszaru AZP	Nr geod. działki	Funkcja	Chronologia
1.	Hajnówka	3		45-91	1142	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka brązu OWR póź.średn.-okr.now. okres nowożytny
2.	Hajnówka	4	1	45-90	150/5	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze późne średniowiecze póź.średn.-okr.now.
3.	Hajnówka	5	2	45-90	150/4	śląd osadnictwa osada	ep.kamienia-ep.brązu XVI-XVII w.
4.	Hajnówka	6	1	46-90	163	osada	okres nowożytny (XVI-XIX w.)
5.	Hajnówka	7	2	46-90	167	śląd osadnictwa osada	póź.średn.-okr.now. okres nowożytny
6.	Hajnówka	8	3	46-90	392/2, 393	śląd osadnictwa	okres nowożytny (XVII-XIX w.)
7.	Hajnówka	9	4	46-90	386, 387	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	średniowiecze, okres nowożytny
8.	Hajnówka	10	5	46-90	382, 383	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	okres nowożytny, okres starożytny
9.	Hajnówka	11	6	46-90	378/1, 378/2, 379/2	śląd osadnictwa, cmentarzysko ze stellami, śląd osadnictwa	ep. kamienia (neolit), średniowiecze – okres nowożytny, okres starożytny
10.	Hajnówka	12	16	46-90	438/2, 439	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze, póź.średn.-okr.now.
11.	Hajnówka	13	17	46-90	190/1	śląd osadnictwa, śląd osadnictwa	wcz. średniowiecze, okres nowożytny
12.	Hajnówka	14	24	46-90	59	osada	okres nowożytny

3. Sfera społeczna

3.1. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie

3.1.1. Ludność

Tabela nr 16

	w 2007 roku	w 2008 roku	w 2009 roku
Zameldowani w Hajnówce na pobyt stały	22.795 osób	22.981 osób	22.679 osób
Urodzenia	165	203 dziewczynki 113 chłopcy 90	192 dziewczynki 93 chłopcy 99
Zgony	238	205 kobiet 94 mężczyzn 111	232 kobiet 102 mężczyzn 130
Zarejestrowani w Urzędzie Stanu Cywilnego	Dane na 2007 rok	Dane na 2008 rok	Dane na 2009 rok
Urodzenia	297 Dziewczynki 161 Chłopcy 136	322 Dziewczynki 169 Chłopcy 159	302 Dziewczynki 136 Chłopcy 165

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Zawarcie związków małżeńskich	193	204	169
Zgony	500	423	443

wg [Wybrane dane statystyczne dotyczące mieszkańców miasta Hajnówka http://www.hajnówka.pl](http://www.hajnówka.pl)

3.1.2 Stan ludności i ruch naturalny

Tabela nr 17

Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci							
1	2	3	4	5	6	7	8
stałe miejsce zameldowania stan na 30 VI	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem	osoba	22 609	22 457	22 320	22 115	21 975	21 855
mężczyźni	osoba	10 721	10 650	10 551	10 449	10 372	10 313
kobiety	osoba	11 888	11 807	11 769	11 666	11 603	11 542
stan na 31 XII							
ogółem	osoba	22 531	22 407	22 189	22 018	21 911	21 771
mężczyźni	osoba	10 694	10 615	10 491	10 390	10 338	10 266
kobiety	osoba	11 837	11 792	11 698	11 628	11 573	11 505
faktyczne miejsce zamieszkania							
stan na 30 VI							
ogółem	osoba	22 302	22 210	22 072	21 844	21 732	21 654
mężczyźni	osoba	10 577	10 521	10 419	10 306	10 248	10 230
kobiety	osoba	11 725	11 689	11 653	11 538	11 484	11 424
stan na 31 XII							
ogółem	osoba	22 284	22 159	21 918	21 775	21 710	21 583
mężczyźni	osoba	10 565	10 483	10 348	10 266	10 255	10 198
kobiety	osoba	11 719	11 676	11 570	11 509	11 455	11 385
Ruch naturalny wg płci							
Urodzenia żywe							
ogółem	--	181	210	190	169	214	219
mężczyźni	--	93	109	88	80	97	114
kobiety	--	88	101	102	89	117	105
Zgony ogółem							
ogółem	--	199	219	226	233	198	241
mężczyźni	--	104	130	129	124	106	135
kobiety	--	95	89	97	109	92	106
Zgony niemowląt							
ogółem	--	2	5	1	0	0	3
mężczyźni	--	2	2	0	0	0	3
kobiety	--	0	3	1	0	0	0
Przyrost naturalny							
ogółem	--	-18	-9	-36	-64	16	-22
mężczyźni	--	-11	-21	-41	-44	-9	-21
kobiety	--	-7	12	5	-20	25	-1
Ludność wg grup wieku i płci							
ogółem	osoba	22 284	22 159	21 918	21 775	21 710	21 583
mężczyźni	osoba	10 565	10 483	10 348	10 266	10 255	10 198
kobiety	osoba	11 719	11 676	11 570	11 509	11 455	11 385
0-4							
ogółem	osoba	879	908	913	911	948	974
mężczyźni	osoba	466	474	466	459	459	475
kobiety	osoba	413	434	447	452	489	499
5-9							
ogółem	osoba	1 027	948	902	868	847	870
mężczyźni	osoba	481	455	439	429	442	465
kobiety	osoba	546	493	463	439	405	405

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

10-14							
ogółem	osoba	1 442	1 359	1 261	1 190	1 096	994
mężczyźni	osoba	708	665	601	566	518	467
kobiety	osoba	734	694	660	624	578	527
15-19							
ogółem	osoba	1 903	1 745	1 658	1 565	1 470	1 377
mężczyźni	osoba	942	841	822	764	708	683
kobiety	osoba	961	904	836	801	762	694
20-24							
ogółem	osoba	1 914	2 069	2 081	2 050	1 925	1 797
mężczyźni	osoba	1 026	1 112	1 098	1 043	981	901
kobiety	osoba	888	957	983	1 007	944	896
25-29							
ogółem	osoba	1 408	1 406	1 399	1 462	1 657	1 803
mężczyźni	osoba	741	748	756	809	923	994
kobiety	osoba	667	658	643	653	734	809
30-34							
ogółem	osoba	1 206	1 231	1 240	1 269	1 276	1 281
mężczyźni	osoba	616	623	632	671	675	674
kobiety	osoba	590	608	608	598	601	607
35-39							
ogółem	osoba	1 251	1 205	1 181	1 139	1 139	1 144
mężczyźni	osoba	612	596	589	573	570	580
kobiety	osoba	639	609	592	566	569	564
40-44							
ogółem	osoba	1 769	1 629	1 483	1 385	1 253	1 202
mężczyźni	osoba	801	737	659	626	600	584
kobiety	osoba	968	892	824	759	653	618
45-49							
ogółem	osoba	2 237	2 174	2 080	1 961	1 868	1 722
mężczyźni	osoba	1 079	1 032	1 005	917	857	772
kobiety	osoba	1 158	1 142	1 075	1 044	1 011	950
50-54							
ogółem	osoba	1 864	1 933	1 967	2 049	2 100	2 123
mężczyźni	osoba	877	915	913	972	981	1 000
kobiety	osoba	987	1 018	1 054	1 077	1 119	1 123
55-59							
ogółem	osoba	1 286	1 433	1 562	1 629	1 689	1 750
mężczyźni	osoba	611	673	730	743	783	787
kobiety	osoba	675	760	832	886	906	963
60-64							
ogółem	osoba	991	930	946	1 029	1 128	1 212
mężczyźni	osoba	424	414	414	453	497	555
kobiety	osoba	567	516	532	576	631	657
65-69							
ogółem	osoba	973	988	994	939	931	916
mężczyźni	osoba	411	409	417	386	392	375
kobiety	osoba	562	579	577	553	539	541
70 i więcej							
ogółem	osoba	2 134	2 201	2 251	2 329	2 383	2 418
mężczyźni	osoba	770	789	807	855	869	886
kobiety	osoba	1 364	1 412	1 444	1 474	1 514	1 532
70-74							
ogółem	osoba	-	-	862	879	867	870
mężczyźni	osoba	-	-	353	359	341	347
kobiety	osoba	-	-	509	520	526	523
75-79							

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ogółem	osoba	-	-	719	760	779	756
mężczyźni	osoba	-	-	265	293	309	308
kobiety	osoba	-	-	454	467	470	448
80-84							
ogółem	osoba	-	-	442	441	451	500
mężczyźni	osoba	-	-	127	130	139	151
kobiety	osoba	-	-	315	311	312	349
85 i więcej							
ogółem	osoba	-	-	228	249	286	292
mężczyźni	osoba	-	-	62	73	80	80
kobiety	osoba	-	-	166	176	206	212
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci							
ogółem	osoba	22 284	22 159	21 918	21 775	21 710	21 583
mężczyźni	osoba	10 565	10 483	10 348	10 266	10 255	10 198
kobiety	osoba	11 719	11 676	11 570	11 509	11 455	11 385
w wieku przedprodukcyjnym							
ogółem	osoba	4 420	4 225	4 020	3 848	3 733	3 610
mężczyźni	osoba	2 173	2 072	1 970	1 892	1 829	1 771
kobiety	osoba	2 247	2 153	2 050	1 956	1 904	1 839
w wieku produkcyjnym							
ogółem	osoba	14 190	14 229	14 121	14 083	14 032	13 982
mężczyźni	osoba	7 211	7 213	7 154	7 133	7 165	7 166
kobiety	osoba	6 979	7 016	6 967	6 950	6 867	6 816
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	3 674	3 705	3 777	3 844	3 945	3 991
mężczyźni	osoba	1 181	1 198	1 224	1 241	1 261	1 261
kobiety	osoba	2 493	2 507	2 553	2 603	2 684	2 730
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci							
ogółem	osoba	22 284	22 159	21 918	21 775	21 710	21 583
mężczyźni	osoba	10 565	10 483	10 348	10 266	10 255	10 198
kobiety	osoba	11 719	11 676	11 570	11 509	11 455	11 385
w wieku przedprodukcyjnym - poniżej 15 lat							
ogółem	osoba	3 348	3 215	3 076	2 969	2 891	2 838
mężczyźni	osoba	1 655	1 594	1 506	1 454	1 419	1 407
kobiety	osoba	1 693	1 621	1 570	1 515	1 472	1 431
w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni							
ogółem	osoba	15 262	15 239	15 065	14 962	14 874	14 754
mężczyźni	osoba	7 729	7 691	7 618	7 571	7 575	7 530
kobiety	osoba	7 533	7 548	7 447	7 391	7 299	7 224
w wieku poprodukcyjnym							
ogółem	osoba	3 674	3 705	3 777	3 844	3 945	3 991
mężczyźni	osoba	1 181	1 198	1 224	1 241	1 261	1 261
kobiety	osoba	2 493	2 507	2 553	2 603	2 684	2 730
Małżeństwa							
ogółem	--	128	139	139	151	154	148
Wskaźnik obciążenia demograficznego							
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	57,0	55,7	55,2	54,6	54,7	54,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	83,1	87,7	94,0	99,9	105,7	110,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	25,9	26,0	26,7	27,3	28,1	28,5
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem							
w wieku przedprodukcyjnym	%	19,8	19,1	18,3	17,7	17,2	16,7
w wieku produkcyjnym	%	63,7	64,2	64,4	64,7	64,6	64,8
w wieku poprodukcyjnym	%	16,5	16,7	17,2	17,7	18,2	18,5
Wskaźniki modułu gminnego							

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ludność na 1 km ² (gęstość zaludnienia)	osoba	1 047	1 041	1 029	1 023	1 020	1 014
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	111	111	112	112	112	112
małżeństwa na 1000 ludności	--	5,7	6,2	6,2	6,8	7,0	6,8
urodzenia żywe na 1000 ludności	--	8,0	9,4	8,5	7,6	9,7	10,0
zgoni na 1000 ludności	--	8,8	9,8	10,1	10,5	9,0	11,0
przyrost naturalny na 1000 ludności	--	-0,8	-0,4	-1,6	-2,9	0,7	-1,0
MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE							
Migracje na pobyt stały wg typu, kierunku i płci migrantów							
zameldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	170	153	190	207	162	131
mężczyźni	osoba	85	66	92	97	79	57
kobiety	osoba	85	87	98	110	83	74
zameldowania z zagranicy							
ogółem	osoba	7	3	4	1	0	4
mężczyźni	osoba	5	1	2	1	0	1
kobiety	osoba	2	2	2	0	0	3
wymeldowania w ruchu wewnętrznym							
ogółem	osoba	303	271	366	305	266	236
mężczyźni	osoba	142	125	171	151	115	104
kobiety	osoba	161	146	195	154	151	132
wymeldowania za granicę							
ogółem	osoba	0	0	10	10	19	17
mężczyźni	osoba	0	0	6	4	7	5
kobiety	osoba	0	0	4	6	12	12
saldo migracji wewnętrznych							
ogółem	osoba	-133	-118	-176	-98	-104	-105
mężczyźni	osoba	-57	-59	-79	-54	-36	-47
kobiety	osoba	-76	-59	-97	-44	-68	-58
saldo migracji zagranicznych							
ogółem	osoba	7	3	-6	-9	-19	-13
mężczyźni	osoba	5	1	-4	-3	-7	-4
kobiety	osoba	2	2	-2	-6	-12	-9
Migracje na pobyt stały wg typu i kierunku							
zameldowania ogółem	osoba	177	156	194	208	162	135
mężczyźni							58
kobiety							77
zameldowania z miast	osoba	71	50	59	73	68	44
zameldowania ze wsi	osoba	99	103	131	134	94	87
zameldowania z zagranicy	osoba	7	3	4	1	0	4
wymeldowania ogółem	osoba	303	271	376	315	285	253
wymeldowania do miast	osoba	159	156	185	186	173	144
wymeldowania na wieś	osoba	144	115	181	119	93	92
wymeldowania za granicę	osoba	0	0	10	10	19	17

Źródło: <http://www.stat.gov.pl>, 2010r.

Według danych statystycznych z 1998 roku w Hajnówce zamieszkiwało 24.170 osób z tego 11.587 mężczyzn oraz 12.583 kobiety. Na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet. W tym okresie pod względem liczby ludności Hajnówka należała do grupy większych miast zajmując 8 miejsce wśród 36 miast województwa podlaskiego. Miasto obejmowało obszar o powierzchni 21 km, co stanowiło 0,1 % województwa podlaskiego oraz 2,3 % obszarów miejskich. Gęstość zaludnienia w mieście wynosiła 1.135 osób na 1 km² i była znacznie wyższa od przeciętnej województwa wynoszącej 61 km² oraz od przeciętnej obszarów miejskich województwa - 788 osób na 1 km². Pod względem gęstości zaludnienia Hajnówka zajmowała 9 miejsce wśród miast województwa podlaskiego.

Obecnie, według danych statystycznych (*Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2009 r.*, Warszawa 2009) miasto Hajnówka w 2009 roku zajmowało powierzchnię 2

129 ha, tj. 21 km², ludność ogółem wynosiła 21 710, na 1 km² przypadało 1 020 osoby, co dawało 264 lokatę w kraju pod względem powierzchni w ha oraz 205 pod względem liczby ludności.

Biorąc pod uwagę zmniejszającą się w ostatnich latach dynamikę rozwojową ludności miasta, prognozuje się w 2015r. – liczbę ludności w wysokości ok. 23 000 osób.

3.1.3. Zmiany rozmieszczenia ludności

W latach 1946-1998 ludność miasta kształtowała się następująco:

Tabela nr 18

Lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Kobiety na 100 mężczyzn	Zmiany
1	2	3	4	5	6
1946	9.212	4.314	4.898	113	
1950	8.839	4.205	4.634	110	-373
1960	12.043	5.808	6.235	107	3.204
1970	14.652	7.082	7.570	107	2.609
1974	15.560	7.514	8.046	107	908
1978	17.808	8.685	9.195	106	2.248
1985	22.387	10.878	11.509	106	4.579
1988	23.206	11.219	11.987	107	819
1989	23.390	11.319	12.071	107	184
1990	23.858	11.533	12.325	107	468
1991	24.028	11.612	12.416	107	170
1992	24.179	11.685	12.494	107	151
1993	24.237	11.716	12.521	107	58
1994	24.306	11.720	12.586	107	69
1995	24.220	11.680	12.540	107	-86
1996	24.170	11.635	12.535	108	-50
1997	24.106	11.601	12.505	108	-64
1998	21.170	11.587	12.583	109	-64

Hajnówka stanowiła dynamicznie rozwijający się ośrodek miejski. W okresie lat 1946-1998 liczba ludności miasta wzrosła o 14.958 osób tj. ponad dwukrotnie. Największa dynamika wzrostu miała miejsce w latach 1960-1988 kiedy to liczba ludności wzrosła o 11.163 osoby. Po tym okresie spadło tempo wzrostu z wyjątkiem 1990r. W latach 1994-1997 zanotowano spadek liczby ludności o 200 osób. W strukturze płci ludności występuje stała przewaga liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. W 1998 r. wskaźnik liczby kobiet przypadających na 100 mężczyzn wynosił 109 i kształtował się powyżej średniego wojewódzkiego wynoszącego 103 oraz powyżej średniego w ośrodkach miejskich wynoszącego 108.

3.1.4. Zmiany w stanie i strukturze ludności

Struktura wieku ludności miasta w 1998 r. przedstawiała się następująco:

Tabela nr 19

Wyszczególnienie	Ogółem		Mężczyźni	Kobiety
	osób	%		
1	2	3	4	5
Ludność ogółem	24.170	100,0	11.587	12.583
Wiek przedprodukcyjny				
0-17	6.319	26,1	3.180	3.139
0-2	656	2,7	318	338
3-6	1.094	4,5	540	554
7-14	3.089	12,8	1.550	1.539
15-17	1.489	6,1	772	708
Wiek produkcyjny				
18-64 M/59 K	14.526	60,1	7.419	7.109
18-64 M	7.419	30,7	7.419	x
18-59 K	7.107	29,4	x	7.107

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Wiek poprodukcyjny				
65 M/60 K i więcej	3.235	13,8	988	2.337
65 i więcej M	988	4,1	988	x
65 i więcej K	2.337	9,7	x	2.337

Struktura wieku ludności w okresie 1988-1998 kształtowała się następująco:

Tabela nr 20

Wiek	1988	1990	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8
przedprodukcyjny	7.496 32,3	7.653 32,1	7.261 29,9	7.057 29,1	6.834 28,3	6.601 27,4	6.319 26,1
produkcyjny	12.879 55,5	13.597 57,0	14.116 58,1	14.165 58,5	14.254 59,0	14.334 59,5	14.526 60,1
poprodukcyjny	2.831 12,2	2.608 10,9	2.929 12,0	2.998 12,4	3.082 12,7	3.171 13,1	3.325 13,8
Razem	23.206	23.858	24.306	24.220	24.170	24.106	24.170

W strukturze wieku udział ludności w grupie przedprodukcyjnej w 1998 r. wynosił 26,1 % i był nieznacznie niższy od średniego wskaźnika wojewódzkiego - 27,1 % oraz od średniego w ośrodkach miejskich - 27,6 %. Wskaźnik udziału ludności w wieku produkcyjnym wynosił 60,1 % i kształtował się powyżej średniego wojewódzkiego - 57,3 % oraz nieznacznie poniżej średniego wskaźnika w miastach - 60,7 %. Udział ludności w grupie poprodukcyjnej wynosił 13,8 % i był znacznie niższy od grupy przedprodukcyjnej. Kształtował się on poniżej poziomu wojewódzkiego - 15,6 % oraz powyżej poziomu w ośrodkach miejskich - 11,7 %.

Analiza struktury wieku w latach 1988-1998 wykazuje na występowanie następujących tendencji rozwoju ludności miasta:

- spadek udziału grupy przedprodukcyjnej tj. dzieci i młodzieży w wieku 0-17 lat, z 32,2% do 26,1 %,
- wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym 18-59 K/60M lata, z 55,5 % do 60,1 %,
- wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym 60 K/65 M i więcej lat, z 12,2 % do 13,8%.

3.1.5. Ruch naturalny ludności

W latach 1988-1998 ruch naturalny ludności przedstawiał się następująco:

Tabela nr 21

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Małżeństwa	157	144	142	116	131	124	86	104	97	98	106
Urodzenia żywe	368	340	328	328	314	301	277	248	236	222	195
Zgony	170	186	216	221	199	191	197	209	225	218	194
W tym: niemowląt	3	7	3	1	4	5	5	3	6	3	-
przyrost naturalny	198	154	112	107	115	110	80	39	11	4	1

W 1998 r. w porównaniu z 1988 r. nastąpił bardzo znaczny spadek przyrostu naturalnego. Wpływ na to miał niemal dwukrotny spadek liczby urodzeń oraz wzrost liczby zgonów. Mimo tych tendencji w Hajnówce dotychczas utrzymywał się dodatni przyrost naturalny.

3.1.6. Migracje ludności

W latach 1988-1998 wielkość migracji wynosiła:

Tabela nr 22

Wyszczególnienie	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
napływ	478	385	371	298	395	227	261	167	274	190	225
z miast	92	99		74	99	51	62	46	63	34	
ze wsi	383	284		219	293	174	197	120	209	153	

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

z zagranicy	3	2		5	3	2	2	1	2	2	6
odpływ	261	234	170	235	350	279	276	300	295	244	299
do miast	130	120		137	132	139	158	167	207	152	
na wieś	129	114		98	218	140	118	133	88	92	
za granicę	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
saldo migracji	217	151	201	63	45	-52	-15	-133	-21	-51	-68

W Hajnówce na przestrzeni lat występowało zmienne saldo migracji. W okresie lat 1988-1992 saldo to było dodatnie mimo tendencji spadkowej. Od 1993 r. występuje z różnym natężeniem ujemne saldo migracji.

3.1.7. Zatrudnienie

W latach 1988-1998 liczba pracujących w gospodarce narodowej kształtowała się następująco

Tabela nr 23

Wyszczególnienie	1988	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ogółem	8.833	6.913	6.847	6.563	6.590	6.574	6.372	6.199	6.078
mężczyźni	4.691	3.488	3.469	3.360	3.336	3.296	3.198	3.009	2.945
kobiety	4.142	3.425	3.378	3.203	3.254	3.278	3.174	3.190	3.133

Liczba pracujących w Hajnówce od 1988 r. zmniejszyła się o 2.775 osób tj. o 31,2 %, w tym mężczyzn o 1.746 osób (37,2 %) oraz kobiet o 1.009 osób (24,4 %). Największy spadek zatrudnienia wystąpił w latach 1988-1991, o 1.920 osób (21,7 %). W 1994 r. miał miejsce niewielki wzrost zatrudnienia o 27 osób.

W strukturze zatrudnienia miasta dominuje działalność produkcyjna. W dziale tym w 1998 r. pracowało 2.376 osób tj. 39, 1 %. Znaczna liczba osób pracowała w działach: ochrona zdrowia i opieka socjalna - 1.034 tj. 17,0 %, edukacja - 8,4 %, handel i naprawy -8,0%.

W latach 1994 - 1998 największy spadek zatrudnienia zanotowano w działach: działalność produkcyjna - 502 osoby, budownictwo - 144 osoby oraz transport, składowanie i łączność - 77 osób. Mimo spadku ogólnej liczby pracujących w okresie tym wzrosło zatrudnienie w działach: ochrona zdrowia i opieka socjalna - 135 osób, zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę - 106 osób, rolnictwo i leśnictwo - 59 osób, administracja - 54 osoby, obsługa nieruchomości i firm - 34 osoby, edukacja -17 osób.

Według danych z 1996 r. w Hajnówce dominował sektor prywatny, który skupiał 69 % pracujących. Sektor prywatny stanowi przewagę w działach handel i naprawy - 81,0 % usług nieruchomości i firm -59,6% oraz w całości hotele i restauracje. Do sektora publicznego w całości należały działy: administracja publiczna, ochrona zdrowia i opieka socjalna oraz zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej w poszczególnych działach (wg sekcji EKD) wynosiła:

Tabela nr 24

Wyszczególnienie	1994		1996		1997		1998	
	osób	%	osób	%	osób	%	osób	%
a- ogółem								
b- sektor publiczny								
c- sektor prywatny								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
a ogółem	6.590	100,	6.372	100,0	6.199	100,0	6.078	100,0
b			4.423					
c			1.949					
a rolnictwo, b łowiectwo, c leśnictwo	64	0,9	37 21 16	0,6	81	1,3	123	2,0
a	2.878	43,7	2.453	38,5	2.388	38,5	2.376	39,1

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

działalność b produkcyjna c			1.323 1.130					
a zaopatrzenie w energię elektr. wodę b	160	2,4	178 178	2,8	266	4,3	266	4,4
a budownictwo b c	268	4,2	257 206 51	4,0	193	3,1	124	2,0
a handel i naprawy b c	517	7,8	587 111 476	9,2	502	8,1	486	8,0
a hotele i restauracje c	12	0,2	4 4 407	0,1	-	-	z	-
a transport, składowanie, łącz- ność b c	432	6,6	331 76 212	6,4	394	6,4	355	5,8
a pośrednictwo finansowe b c	211	3,2	184 28	3,3	211	3,4	213	3,5
a obsługa a nieruchomości i firm b c	133	2,0	188 76 112	2,9	177	2,9	167	2,7
a administracja a publiczna i obrona b narodowa	296	4,5	294 294	4,6	323	5,2	350	5,8
a edukacja b c	491	7,5	539 533 6	8,5	513	8,3	508	8,4
a ochrona zdrowia i a opieka socjalna b	899	13,6	1.081 1.081	17,0	1.063	17,1	1.034	17,0
a pozostała działalność usługo- wa, komunalna, socjalna, in- dyw. c	229	3,5	135 85 50	2,1	88	1,4	75	1,3

3.1.8. Bezrobocie

W latach 1993-1998 liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła:

Tabela nr 25

Bezrobotni	1993	1994	1995	1996	1997	1998
1	2	3	4	5	6	7
ogółem:	1.860	1.689	1.641	1.530	1.203	1.207
mężczyźni	858	715	681	608	446	449
kobiety	1.002	974	960	922	757	758
absolwenci	168	167	142	48	38	72
zwolnieni z przyczyn dot. zakładu pracy	176	139	91	106	109	67
bez prawa do zasiłku	1.017	684	560	658	-	171
z prawem do zasiłku					367	
w wieku 18-44 lata	1.651	1.482	1.447	1.888	985	997
pozostający bez pracy > 12 miesięcy	771	194	470	491	453	409

W latach 1993-1997 sukcesywnie zmniejszała się liczba bezrobotnych, natomiast w 1998 r. nastąpił niewielki wzrost tej liczby. W strukturze bezrobotnych przeważają kobiety. Wśród bezrobotnych w latach 1993-1997 kilkakrotnie spadła liczba absolwentów. W 1998 r. liczba bezrobotnych absolwentów w porównaniu z 1997 r. wzrosła niemal dwukrotnie. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 18-44 lata, których odsetek w 1998 r. wynosił 82,6 %. Liczba bezrobotnych w mieście stanowi 8,3 % ludności w wieku produkcyjnym.

3.1.9 Źródła utrzymania ludności rolniczej

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego w 1996 r. ludność w wieku 15 lat i więcej

faktycznie zamieszkała w gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego (działki rolnej) utrzymywała się z następujących źródeł:

Tabela nr 26

Wyszczególnienie	ogółem	mężczyźni	kobiety
1	2	3	4
Ogółem	3.583	1.739	1.844
Utrzymujący się z jednego źródła, w tym:	1.582	718	864
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	178	92	86
- utrzymujący się z dwóch źródeł	2.001	1.021	980
Z liczby ogółem utrzymujący się głównie lub wyłącznie;			
- z pracy w swoim gospodarstwie rolnym	189	197	92
- z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym	1.510	795	715
W tym na własny rachunek			
- z niezarobkowych źródeł utrzymania	130	101	29
- w tym z emerytury	1.372	604	768
	879	389	490
Utrzymywani	498	232	266

Ludność rolnicza w wieku 15 lat i więcej stanowi 18,5 % ogólnej liczby ludności miasta w tej grupie wieku. Ponad połowa ludności rolniczej (55,8 %) utrzymuje się z dwóch źródeł. Z jednego źródła utrzymuje się 44,2 % ludności, z tego z pracy w swoim gospodarstwie utrzymuje jedynie 5 % ludności.

3.2. Warunki mieszkaniowe

3.2.1. Zasoby i warunki mieszkaniowe miasta w latach 1970-1998 przedstawiały się następująco:

Tabela nr 27

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1998
1	2	3	4	5
mieszkania	3.930	5.328	7.263	8.063
izby	10.757	17.162	25.673	29.064
pow. uż. mieszkań w m ²	171.538	225.805	389.349	448.571
przeciętna				
- pow. uż. mieszkań w m ² /1os.	11,9	14,5	16,9	18,7
- liczba izb w mieszkaniu	2,74	3,22	3,53	3,60
- liczba osób na 1 mieszkanie	3,68	3,32	3,17	2,98
- liczba osób na 1 izbę	1,35	1,03	0,90	0,83
- pow. uż. mieszkania w m ²	43,6	48,0	53,6	55,6
ludność w mieszkaniach	14.470	17.671	23.052	24.001
liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	268	298	313	334

W okresie 1970-1998 r. zasoby mieszkaniowe w mieście zwiększyły się ponad dwukrotnie, tj. 04.133 mieszkania. Największa dynamika wzrostu wystąpiła w latach 1978-1988, kiedy to zasoby mieszkaniowe wzrosły o 1.936 mieszkań.

Warunki mieszkaniowe mierzone wskaźnikami powierzchni użytkowej oraz zagęszczenia mieszkań na przestrzeni lat poprawiły się znacznie. Wskaźniki te w powierzchni użytkowej są gorsze od średnich wojewódzkich wynoszących: 64,5 m² powierzchni mieszkania i 20,3 m² na osobę oraz od średnich w miastach: 57,5 m² powierzchni mieszkania i 18,8 m² na osobę. Natomiast wskaźniki zagęszczenia są lepsze od średnich w miastach (zagęszczenie na mieszkanie). Stopień nasycenia w mieszkaniach wynoszący w Hajnówce 334 mieszkań przypadających na 1000 ludności poprawia się. Wskaźnik ten jest większy od średniego wojewódzkiego - 308 mieszkań oraz od średniego w miastach - 318 mieszkań.

3.2.2. Ruch budowlany

Liczba mieszkań oddawanych do użytku w poszczególnych latach wynosiła

Tabela nr 28

Lata	Przekazane do użytku					
	mieszkania		izby		pow. uż. m ²	
	ogółem	w tym w bud. indyw.	ogółem	w tym w bud. indyw.	ogółem	w tym w bud. indyw.
1989	151	31	598	188	9.702	3.533
1990	134		518		8.552	
1991	120	40	536	236	8.783	4.317
1992	169	26	675	159	10.892	2.970
1993	17	17	100	100	1.818	1.818
1994	34	34	215	215	3.977	3.977
1995	16	14	84	80	1.700	1.700
1996	61	27	237	157	3.335	3.335
1997	52	52	278	278	5.457	5.457
1998	50	26	220	148	3.994	3.002
Razem	804	-	3.461	-	60.351	-

Ruch budowlany w mieście miał zmienne tendencje, a w stosunku do 1989 r. ulegał znacznemu obniżeniu w poszczególnych latach. Największy spadek budownictwa mieszkaniowego notuje się na przełomie lat 1992/1993. Znaczna część mieszkań oddawanych do użytku w latach 1989-1999 oraz 1996 i 1998 zrealizowana była przez Spółdzielnię Mieszkaniową. W latach 1993-1994 oraz 1995 zrealizowane były mieszkania wyłącznie w budownictwie indywidualnym.

3.2.3. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Według danych statystycznych z 1998 r. struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych kształtowała się następująco:

Tabela nr 29

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	Przeciętna pow. użyt. na 1 mieszk. w m ²
1	2	3	4	5
Ogółem	8.063	29.064	448.571	55.6
Indywidualne	3.400	·	229.527	67.5
Komunalne stanowiące własność lub współwłasność gminy	1.524	·	66.922	43.9
W tym - wyłącznie własność gminy	291	·	13.673	47.0
-współwłasność gminy	1.233	·	53.249	43.2
Własność gminy	780	·	33.516	43.0
Własność osób fizycznych	453	·	19.733	43.6
Spółdzielnia mieszkaniowej	2.916	10.340	140.429	48.2
Zakładowe	223	673	11.693	52.4

W strukturze zasobów mieszkaniowych największy udział mają mieszkania stanowiące własność indywidualną, tj. realizowane przez osoby fizyczne-42,2 %. Znaczny udział mają mieszkania zrealizowane przez Spółdzielnię Mieszkaniową- 36,2 %. W zasobach komunalnych znajduje się 18,9 % mieszkań, w tym 70,3 % mieszkań stanowi wyłączną własność gminy, a pozostałe mieszkania znajdujące się w budynkach komunalnych należą do osób fizycznych. Niewielką część zasobów stanowią mieszkania zakładowe, których udział wynosi 2,8 %.

W 2009 roku Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Hajnówce zarządzał zasobem mieszkaniowym w ilości około 100 budynków wielorodzinnych, w których zamieszkuje ponad 1600 rodzin.

Okres budowy zasobów mieszkaniowych Gminy Miejskiej Hajnówka przypada na lata 1918-1987. W trakcie funkcjonowania zakładu, zasoby mieszkaniowe będące w administracji powiększyły się o przejęte skomunalizowane budynki zakładowe, w których znajduje się około 820 lokali mieszkalnych.

Nakłady na remonty budynków komunalnych do 1995 roku były znikome, co powodowało dekapitalizację zasobów i pogarszanie się ich stanów technicznych.

Dopiero po 1995 roku, a więc z chwilą utworzenia Zakładu w znaczący sposób nastąpiła poprawa stanu techniczno- sanitarnego administrowanych budynków.

Środki finansowe na realizację remontów i modernizację budynków pochodziły z czynszów, a także znaczący wkład finansowy wniósł samorząd miasta Hajnówka. Dzięki wspólnym działaniom wykonano szereg prac modernizacyjnych i remontowych w budynkach, a w szczególności:

podłączenia budynków do miejskiej instalacji wod- kan.,
wykonanie w budynkach instalacji c.o. i c.w., wymiana starych mało wydajnych węzłów ciepłowniczych na nowoczesne węzły dwufunkcyjne (c.o. i c.w.), wymiana zaworów grzejnikowych na zawory termostatyczne.

- wymiana pokryć dachowych- eternitowych zawierających azbest,
- wymiana stolarki okiennej na zasadzie współfinansowania przez najemców lokali.
- wymiana drzwi wejściowych.
- remonty dróg, chodników i parkingów osiedlowych ,
- malowanie klatek schodowych
- remonty pieców grzewczych i kominów.
- naprawy z dociepleniem elewacji zewnętrznych budynków.

Zakład pozyskuje również środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, np. w ramach programu na rzecz społeczności romskiej, wykonuje remonty mieszkań społeczności romskiej zamieszkującej w Hajnówce.

Zakład dużą uwagę zwraca na potrzeby najmłodszych mieszkańców miasta, poprzez tworzenie osiedlowych placów zabaw i utrzymując miejski plac zabaw.

Place zabaw wyposażone są w ciekawe nowe bezpieczne zabawki, z których korzystają w okresie letnim duże rzesze dzieci przebywając wspólnie ze swoimi rodzicami lub opiekunami.

Na uwagę również zasługuje fakt , iż jedyna szkoła wyższa w mieście - Wydział Zamiejscowy Politechniki Białostockiej ma swoją siedzibę w zasobach administrowanych przez Zakład.

Zakład, od początku utworzenia Wydziału, zajmuje się obsługą techniczną obiektów i współpracuje z władzami uczelni.

Poza sprawami technicznymi wiodącą rolą zakładu jest ścisła współpraca z mieszkańcami naszych zasobów. Zakład współpracuje również z instytucjami pomocowymi np. MOPS w celu pozyskiwania dopłat do utrzymania mieszkań dla potrzebujących lokatorów.

Głównym działaniem na przyszłość jest dążenie zakładu do najwyższych standardów utrzymania zasobów jak również obsługi mieszkańców.

3.2.4. Prognoza potrzeb mieszkaniowych

Warunki mieszkaniowe w mieście odbiegają od standardu europejskiego, gdzie wskaźnik nasycenia w mieszkania wynosi 400 mieszkań na 1000 ludności. Biorąc pod uwagę prognozę demograficzną oraz obecne zasoby mieszkaniowe, dziennie do osiągnięcia wskaźnika europejskiego wymagałoby realizacji około 2.300 mieszkań. Będzie to trudne zadanie, ponieważ wymagałoby realizacji ponad 200 mieszkań rocznie. W stosunku do istniejących mieszkań zajdzie konieczność modernizacji zabudowy o niskim standardzie, poprzez wyposażenie jej w urządzenia i instalacje techniczne oraz wymianę budynków w złym stanie technicznym.

3.3. Urządzenia obsługi ludności

3.3.1. Edukacja

1) Przedszkola

W 1998 w mieście funkcjonowało 5 przedszkoli samorządowych, które posiadały 680 miejsc. Do przedszkoli tych uczęszczało 697 dzieci. Liczba dzieci w poszczególnych przedszkolach wynosiła:

Tabela nr 30

L.p.	Przedszkole	Dzieci	Miejsca	Oddziały	Nauczyciele
1	2	3	4	5	6
1	Nr 1 ul. Jagiełły	135	125	5	10

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

2	Nr 2 ul. Warszawska 2	119	100	5	10
3	Nr 3 ul. Rzeczna 3	131	125	5	11
4	Nr 4 ul. Wróblewskiego 9	112	125	4	8
5	Nr 5 ul. M. Reja 2	200	205	9	21
	Razem	697	680	28	60

Źródło: Urząd Miejski w Hajnówce, dane z 1998r.

Opieką przedszkolną objętych było w 1998 roku 63,7 % dzieci w grupie wieku 3-6 lat.

Obecnie funkcjonujące przedszkola w Hajnówce to²:

- a) **Przedszkole nr 1 Samorządowe, ul. Władysława Jagiełły 7**
 - b) **Przedszkole nr 2, ul. Warszawska 2**
 - c) **Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Rzeczna 3**
 - d) **Przedszkole nr 5 z Oddziałami Żłobkowymi, ul. Reja 2**
- 2) **Szkoły podstawowe i gimnazja³**
- a) **Zespół Szkół nr 1, w skład którego wchodzi:**
 - Szkoła Podstawowa nr 5
 - Gimnazjum nr 1
 - b) **Zespół Szkół nr 2, w skład którego wchodzi:**
 - Szkoła Podstawowa nr 2
 - Gimnazjum nr 3
 - c) **Zespół Szkół nr 3, w skład którego wchodzi:**
 - Szkoła Podstawowa nr 6
 - Gimnazjum nr 2
 - d) **Szkoła Podstawowa nr 3**
- 3) **Szkoły ponadgimnazjalne**
- a) **Zespół Szkół Ogólnokształcących, w tym:**
 - I Liceum Ogólnokształcące im Marii Curie-Skłodowskiej
 - b) **Zespół Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego, w tym:**
 - II Liceum Ogólnokształcące z Dodatkowym Nauczaniem Języka Białoruskiego
 - Gimnazjum z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego
 - c) **Zespół Szkół Zawodowych, w tym:**
 - 4 technika (drzewne, mechaniczne, ekonomiczne, informatyczne)
 - szkoła zawodowa
 - d) **Liceum profilowane (informatyczne, socjalne)**
- 4) **Szkoły wyższe - Zamiejscowy Wydział Zarządzania Środowiskiem Politechniki Białostockiej w Hajnówce**

W roku szkolnym 1998/1999 baza szkolnictwa podstawowego kształtowała się następująco:

Tabela nr 31

Lp.	Szkoła podstawowa	Uczniowie	Pomieszczenia do nauczania		Nauczyciele pełnozatrudnieni	Oddziały	Liczba uczniów przypadających na	
			Ogółem	W tym izby lekcyjne			Pomieszczenia do nauczania	Oddział
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Nr 1 ul. Maja 54	683	30	21	48	26	23	26

² <http://www.firmy.net/przedszkola-i-zlobki,hajnowka.html>

³ www.informatorregio.net, dane z 2010 r.

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

2	Nr 2 ul. Wróblewskiego 2	974	30	11	57	35	32	28
3	Nr 3 ul. Działowa 1	196	7	7	11	8	28	24
4	Nr 5 ul. 3 Maja 48	449	22	15	31	18	20	25
5.	Nr 6 ul. Nowowarszawska	854	30	24	43	30	28	28
	Razem	3.156	119	78	190	117	26	27

źródło: Urząd Miejski w Hajnówce

Zagęszczenie uczniów w szkołach jest zróżnicowane, największe występuje w szkołach podstawowych nr 2, nr 3 i nr 6. W roku szkolnym 1999/2000 przy szkołach podstawowych nr 1 \ nr 6 utworzone zostały gimnazja. W Hajnówce funkcjonuje także Szkoła Podstawowa nr 4 specjalna.

5) Szkoły gimnazjalne

W 1999 r. w Hajnówce powstały następujące szkoły:

- Gimnazjum Nr 1 ul. 3 Maja 54, przy Szkole Podstawowej Nr 1 (Gmina Hajnówka miasto),
- Gimnazjum Nr 2 ul. Nowowarszawska, przy Szkole Podstawowej Nr 6 (Gmina Hajnówka miasto),
- Gimnazjum z dodatkową nauką języka Białoruskiego przy Liceum Ogólnokształcącym z Białoruskim Językiem Nauczania od 1.09.1999 r. jako Zespół Szkół Średnich (Starostwo Powiatu Hajnowskiego),
- Gimnazjum Specjalne, ul. Wróblewskiego 16 (Starostwo Powiatu Hajnowskiego).

6) Szkoły średnie

W roku szkolnym 1998/1999 do szkół średnich uczęszczało 1791 osób. W poszczególnych szkołach uczyło się następująca liczba dzieci.

Tabela nr 32

Lp.	Wyszczególnienie	Uczniowie	Pomieszczenia do nauczania		Nauczyciele pełno zatrudnieni	Oddziały	Liczba uczniów na	
			Ogółem	w tym izby lekcyjne			pom. do nauczania	oddział
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Liceum Ogólnokształcące	595	20	19	27	21	30	28
2.	Liceum Ogólnokształcące z białoruskim j. nauczania	522	18	16	27	18	29	29
3.	Zespół Szkół Rolniczych	92	6	6	4	3	15	30
4.	Liceum Zawodowe Zespół Szkół Zawodowych	581	22	21	68	19	26	30
	Technikum Drzewno-Mechaniczne	133						
	Zasadnicza Szkoła Zawodowa	448						
	Razem	1.790	66	62	126	61	27	29

Źródło: Urząd Miejski w Hajnówce

W roku szkolnym 1999/2000 przy Liceum Ogólnokształcącym z BJN utworzone zostało gimnazjum. Szkoły te funkcjonować będą jako Zespół Szkół.

3.3.2. Ochrona zdrowia i opieka socjalna

3.3.2.1 Ochrona zdrowia

W Hajnówce w 1998 r. znajdowały się następujące obiekty obsługujące mieszkańców powiatu oraz miasta:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej - Szpital na 282 miejsca, w 1998 r. leczyło się tu 6.655 osób.
- Przychodnie
 - Przychodnia Rejonowa Nr 1,
 - Przychodnia Rejonowa Nr 2,
 - Poradnia Pediatryczna,
 - Poradnia Przeciwwgruźlicza,
 - Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,

- Rejon Profilaktyczno-Lecznicy SPZOZ .
- Gabinety lekarskie prywatne,
- Gabinety stomatologiczne, prywatne,
- Apteki - 7.

Obecnie⁴ Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce jest powiatową samorządową jednostką organizacyjną prowadzącą działalność gospodarczą w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych oraz promocji zdrowia. Prowadzi samodzielną gospodarkę finansową pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych dochodów koszty działalności oraz swoje zobowiązania. Zakład udziela świadczeń zdrowotnych nieodpłatnie bądź też za częściową odpłatnością osobom ubezpieczonym w Narodowym Funduszu Zdrowia, zgodnie z zasadami określonymi w umowach zawartych z Podlaskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ a także osobom nie ubezpieczonym na zasadach określonych w odrębnych przepisach oraz umowach międzynarodowych zawieranych przez Rzeczpospolitą Polską.

1) Jednostki organizacyjne świadczące usługi medyczne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej:

- α) Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Hajnówce, ul. Piłsudskiego 10, z poradniami: ogólną, medycyny szkolnej z gabinetami w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych oraz pracownią elektrodiagnostyki
- β) Przychodnia Rejonowa Nr 2 w Hajnówce, ul. Lipowa 190, z poradniami: ogólną i dla dzieci

2) Jednostki świadczące usługi medyczne w zakresie opieki stacjonarnej i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej:

a) oddziały szpitalne:

- Oddział Chorób Wewnętrznych z 35 łózkami
- Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Nefrologicznym z 23 łózkami
- Oddział Chirurgii Ogólnej z 34 łózkami
- Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej z 28 łózkami
- Oddział Pediatriczny z 20 łózkami
- Oddział Ginekologiczno - Położniczy z 17 łózkami
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z 4 łózkami intensywnej terapii
- Oddział Gruźlicy i Chorób Płuc z 34 łózkami
- Oddział Obserwacyjno – Zakaźny z 25 łózkami
- Ośrodek Dializ z 7 stanowiskami
- Oddział Rehabilitacyjny z 38 łózkami
- Oddział Dzienny Rehabilitacji z 14 łózkami
- Oddział Psychiatryczny z 60 łózkami
- Szpitalny Oddział Ratunkowy z 8 łózkami
- Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy z 40 łózkami
- Zakład Opiekuńczo – Lecznicy z 12 łózkami

b) poradnie specjalistyczne: alergologiczna, diabetologiczna, endokrynologiczna, gastrologiczna, kardiologiczna, nefrologiczna, medycyny pracy, dermatologiczna, neurologiczna, onkologiczna z gabinetem chemioterapii, gruźlicy i chorób płuc, reumatologiczna, rehabilitacyjna z gabinetami (fizykoterapii, hydroterapii, kinezyterapii, masażu leczniczego), rehabilitacji dzieci, chorób zakaźnych, ginekologiczno- położnicza, chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, okulistyczna, otolaryngologiczna, zdrowia psychicznego, leczenia uzależnień, urologiczna, osteoporozy, neonatologiczna, wad postawy, medycyny sportowej, Szkoła Rodzenia.

Wymienione obiekty zaspokajają potrzeby miasta, a w zakresie leczenia zamkniętego potrzeby powiatu.

3.3.2.2. Opieka socjalna

1) Domy pomocy społecznej

⁴ <http://bip.spzozh.wrotapodlasia.pl/ogolne.htm>, dane z 31.08.2020r.

W Hajnówce w 1999 r. tworzono Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy, którego pacjentami są osoby w starszym wieku, samotne i nieporadne życiowo, które po pobycie w szpitalu wymagają długotrwałej opieki doзору medycznego i kontynuacji leczenia farmakologicznego. Czas pobytu od 1 do 6 miesięcy. Zakład powstał na bazie oddział ginekologiczno - położniczego szpitala. Opieką społeczną zajmuje się w Hajnówce także Dom Miłosierdzia Bożego „Samarytanin” przy parafii prawosławnej p.w. Świętej Trójcy.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce⁵

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Hajnówce został powołany na mocy uchwały Nr X/66/90 Miejskiej Rady Narodowej w Hajnówce z dn. 26.04.1990. Siedziba Ośrodka mieściła się w budynku Urzędu Miasta przy ulicy A. Zina 1. W 1996 r. MOPS przeszedł zmiany reorganizacyjne, na mocy których stał się samodzielną jednostką organizacyjną.

Z uwagi na konieczność poprawy warunków pracy, przy akceptacji i wsparciu władz samorządowych miasta w 2000r. Ośrodek został przeniesiony do nowej siedziby przy ulicy Marsz. J. Piłsudskiego 4.

W 2002 r. Ośrodek przystąpił do realizacji programu CAL (Centrum Aktywności Lokalnej) realizowanego przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w Białymstoku. Realizacja wspomnianego programu pozwoliła na aktywne kreowanie realizacji zadań ustawy o pomocy społecznej w sposób elastyczny, spójny i zgodny z zachodzącymi zmianami i kierunkami realizacji polityki społecznej, wynikających z okresu transformacji systemowej państwa. Bezpośrednim efektem realizacji programu CAL było przygotowanie w 2003 r. projektu „Klub Wolontariusza – Pomagamy Razem”, w ramach programu Phare 2001 r. „Rozwój Społeczeństwa Obywatelskiego” czyli Świetlicy Socjoterapeutycznej funkcjonującej przy ul. Ks. I. Wierobieja 18. Projekt został złożony i realizowany pod patronatem Stowarzyszenia Euroregionu Puszczę Białowieską.

Kolejnym krokiem było powołanie i założenie Stowarzyszenia, czyli H3S. Cele i struktura Stowarzyszenia pokrywają się bezpośrednio z zadaniami ustawy o pomocy społecznej. Jednakże należy zauważyć, iż w zakresie realizacji zadań pomocowych w analizowanym okresie to głównie organizacje pozarządowe miały przywilej i możliwość aplikowania o środki zewnętrzne. Aby bardziej kompleksowo wspierać osoby potrzebujące i realizować zadania pomocowe zrodziła się inicjatywa powołania Hajnowskiego Stowarzyszenia „Sami sobie” – 2003 r.

W roku 2004 na ośrodki pomocy społecznej nałożono nowe zadania związane z realizacją ustawy o świadczeniach rodzinnych. Z czasem powstała konieczność adaptacji nowych pomieszczeń dla potrzeb nowego działu w strukturze organizacyjnej Ośrodka przy ul. Ks. P. Ściegiennego 5 a.

Dzięki pomocy władz samorządowych, w listopadzie 2009 r. Ośrodek został przeniesiony do nowo utworzonej siedziby przy ul. 11 Listopada 24. Obecna siedziba zintegrowała ponownie poszczególne działy organizacyjne Ośrodka w jednym budynku.

Ośrodek zatrudnia 31 pracowników. Budżet jakim dysponuje Ośrodek, to w roku 1998 - 1.941.445 zł, a w 2009 – 9,993,846 zł.

W 2009 r. pomocą w formie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami objęto 1222 rodziny, zasiłki pielęgnacyjne otrzymało 776 osób, świadczenia pielęgnacyjne wypłacono dla 54 rodzin, z funduszu alimentacyjnego wypłacono świadczenia za 239 dłużników alimentacyjnych.

Na mocy ustawy o pomocy społecznej w 2009 r. pomocą objęto 1218 rodzin, wypłacając zasiłki stałe dla 212 rodzin, zasiłki okresowe dla 771 rodzin, zasiłki celowe (tj. zakup żywności, opału, leków, opłaty za energię i czynsz) dla 939 rodzin w tym zasiłki specjalne dla 37 osób. Opłacono składki na ubezpieczenia zdrowotne dla 181 osób i na ubezpieczenia emerytalno – zdrowotne dla 48 osób.

W ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2009 r. objęto pomocą 961 dzieci, pokrywając im koszt posiłków: w przedszkolach - 265 dzieciom, w szkołach – 696 uczniom dla 904 rodzin przyznano zasiłki celowe na zakupy żywności. W ramach programu wyposażono 11 stołówek szkolnych i przedszkolnych w sprzęt niezbędny do ich funkcjonowania.

⁵ dane UM w Hajnówce

W 2009 r. pracownicy socjalni udzielili pomocy w postaci pracy socjalnej dla 852 rodzin, w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej - dla 90 rodzin.

Ponadto pracownicy socjalni Ośrodka:

- w 2009 r. przeprowadzili 53 wywiady dla Urzędu Miasta u osób ubiegających się o przyznanie dodatku mieszkaniowego,
- tworzą listy do Powiatowego Urzędu Pracy osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, które mogą być skierowane do podjęcia prac społecznie-użytecznych.
- przeciwdziałają tragicznym skutkom zimy, dokonują wraz z Komendą Policji w Hajnówce diagnozy środowisk najbardziej narażonych na niekorzystne jej działanie (osób samotnych, starszych, niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych oraz niezaradnych życiowo).
- diagnozują i udzielają pomocy osobom opuszczającym zakłady karne oraz rodzinom osób przebywających w takich zakładach.

Przy MOPS działa Świetlica Socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. Świetlica udziela pomocy rodzinom poprzez objęcie dzieci w wieku 7 – 9 lat działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, edukacyjnymi i psychologicznymi. Oferuje pomoc 20 dzieciom, które uczestniczą w prowadzonych zajęciach muzycznych, artystycznych, plastycznych, technicznych i kulturalnych.

Funkcjonowanie Stowarzyszenia, Świetlicy, Klubu Wolontariusza oraz Ośrodka poczynając od 2004 r. pozwoliło na wypracowanie i realizację własnego cyklicznego kalendarza imprez, uroczystości i działań, które na trwale wpisały się do zadań Ośrodka:

- organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin ubogich,
- udział wolontariuszy w zbiórkach żywności organizowanych przez Bank Żywności pod patronatem POLSATU, firmy DANON i innych ogólnopolskich kampanii,
- organizowanie loterii fantowej prac dzieci ze świetlicy,
- organizowanie kolacji wigilijnej dla osób ubogich i samotnych, tradycyjnie w dniu 24 grudnia,
- choinka świąteczna – noworoczna z paczkami dla dzieci z rodzin korzystających z pomocy ośrodka.

Zrealizowano projekty:

- doposażenie świetlicy,
- realizacja programu na rzecz społeczności romskiej w Polsce na 2005 r. – „Poznajmy się” – kolacja wigilijna, na 2006 r. – „Dokąd prowadzi cygańska droga” – utworzenie zespołu taneczno – wokalnego,
- dotacja na działania dotyczące aktywizacji seniorów i integracji międzypokoleniowej w 2008 r. „Rowerowy przyszywany wnuczek”,
- realizacja Europejskiego Programu Pomocy Najbardziej Potrzebującym – PEAD.

Jego głównym celem jest zagospodarowanie rezerw surowców interwencyjnych na cele pomocy społecznej i wsparcie żywnością osób/rodzin najbardziej potrzebujących. W 2009 r. wydano 203,102,95 kg żywności. W skali miesiąca z produktów żywnościowych korzystało ok. 3 500 mieszkańców.

Od 2008 r. MOPS realizuje projekt systemowy „Sami sobie”, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W pierwszym roku dzięki realizacji projektu systemowego przeszkolono i przygotowano do pracy 12 bezrobotnych kobiet w charakterze opiekunek nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi. W zakresie działań ustawowych Ośrodek świadczy usługi dla osób starszych, schorowanych, samotnych, ale także mających rodzinę, która z różnych powodów nie może opiekować się swoimi bliskimi. W obliczu starzenia się społeczeństwa i konieczności rozwiązania problemów społecznych takie działanie było zasadne i potrzebne.

Od 2009 r. projekt systemowy był adresowany do osób w wieku aktywności zawodowej, korzystających z pomocy społecznej i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Projekt objął 100 beneficjentów, gdzie 30 mężczyzn ukończyło kurs zawodowy „Technolog robót wykończeniowych w budownictwie” i zdobyło praktyczne umiejętności zawodowe w ramach remontu budynku nowej siedziby MOPS.

Podjęte w ramach projektu działania przyczyniły się do poprawy jakości życia

Niekonwencjonalne działania o środka to: całoroczną zbiórka i rozdawnictwo odzieży oraz różnego rodzaju sprzętu gospodarstwa domowego, mebli oraz zbiórki żywności w największych sklepach miasta Hajnówka w ramach ogólnopolskiej zbiórki żywności organizowanej przez Federację Polskich Banków Żywności.

2) Żłobki

Na terenie miasta funkcjonuje tylko jeden żłobek na 40 miejsc, do którego w 1998 r. uczęszczało 64 dzieci. Opieką żłobkową objętych było 9,8 % dzieci, w grupie wieku 0-2 lata.

Obecnie funkcjonuje Przedszkole nr 5 z Oddziałami Żłobkowymi, przy ul. Reja 2.

3.3.3 Kultura

W Hajnówce funkcjonują następujące obiekty z zakresu kultury:

- Hajnowski Dom Kultury,

Hajnowski Dom Kultury⁶ w Hajnówce jest samorządową instytucją kultury. Istnieje od 26 lat, tj. od 1984 r. Hajnowskie Przedsiębiorstwo Suchej Destylacji Drewna w Hajnówce oficjalnie wyraziło zgodę na przekazanie Zakładowego Domu Kultury „Górnika” na stałą jego siedzibę. Od tego momentu Hajnowski Dom Kultury stał się centralnym ośrodkiem kultury w Hajnówce, a po utworzeniu powiatu hajnowskiego w 1998 r. – wiodącą placówką kulturalną ziemi hajnowskiej.

Dom Kultury swoje zadania statutowe realizuje poprzez organizację imprez masowych i kameralnych o charakterze kulturalnym i rozrywkowym, prowadzenie merytorycznej opieki nad zespołami amatorskiego ruchu artystycznego, prezentację dorobku artystycznego w ramach organizowanych przeglądów, konkursów, festiwali, prowadzenie działalności oświatowej, organizację kursów.

Wśród zespołów amatorskiego ruchu artystycznego w pierwszej kolejności należy wymienić Zespół Pieśni HDK. W 1992 roku został on wyróżniony Dyplomem Honorowym Ministra Kultury i Sztuki oraz Zbiorową Odznaką „Zasłużony Białostoczczyźnie”. Jest jednym z najlepszych chórów amatorskich Podlasia, wielokrotnym laureatem konkursu „Piosenka Białoruska”. Zespół koncertował w wielu miejscowościach na terenie kraju, a także na Białorusi, Słowacji, w Czechach i Estonii. W 2007 r. obchodził jubileusz XXV-lecia pracy artystycznej. Od tego momentu nosi nazwę Zespół Pieśni „Echo Puszczy”.

Zespół Pieśni i Tańca Ludowego „Przepiórka” tworzą dzieci i młodzież z hajnowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich. Obecnie istnieją trzy grupy wiekowe, łącznie zespół liczy około 60 osób, a dotychczas tańczyło w nim już ponad 200 osób, które pozostały jego wiernymi sympatykami. Wielu wychowanków Zespołu Tańca Ludowego Hajnowskiego Domu Kultury związało swoje życie z tańcem ludowym i jest obecnie członkami różnych zespołów ludowych w różnych zakątkach Polski. Zespół jest dobrze znany ludności woj. podlaskiego i nie tylko - dał ponad 400 koncertów w większości województw. Na swym koncie może odnotować ponad 20 wojaży za granicę do Rosji, Szwecji, Łotwy, Estonii, Włoch, Białorusi. W swoim repertuarze zespół posiada polskie tańce narodowe, tańce podlaskie oraz innych regionów Polski (m.in. lubelskie, biłgorajskie, kurpiowskie, śląskie, cieszyńskie). „Przepiórka” wzbogaca swój program także o tańce innych narodów. Szczególną uwagę poświęca tańcom białoruskim i ukraińskim, których piękno i dynamizm rozgrzewa zarówno tancerzy, jak i publiczność. Prezentuje programy w oryginalnych, autentycznych kostiumach. Zespół Tańca Ludowego spełnia istotną rolę w lokalnej społeczności. Młodym pokazuje inną formę spędzania czasu, innych zaraża miłością do folkloru a wszystkim przekazuje tradycję. Zespół wielokrotnie brał udział w Wojewódzkich Przeglądach Zespołów Pieśni i Tańca, reprezentował Hajnowszczyznę podczas „Ciechanowieckiego Święta Chleba”, gdzie został nagrodzony. Podczas IV Prezentacji Tradycji Ludowej Województwa Podlaskiego Zespół zdobył I nagrodę. Ważnym sukcesem „Przepiórki” było otrzymanie pierwszej nagrody na Ogólnopolskim Festiwalu Tańca „Wirujący Krag” w Ostrowi Mazowieckiej (2004 r.). Poza tym Zespół brał udział w Międzynarodowym Festiwalu Folkmody w Slavsku (Rosja), w 31 Harcerskim Festiwalu Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach, gdzie otrzymał „Brązową Jodłę”, w III Festiwalu Karpackim, w Folklorystycznym Festiwalu Dzieci i Młodzieży „Tęcza” w Ełku, XIV Międzynarodowym Festiwalu Dziecięcych

⁶ dane UM w Hajnówce

Zespołów Folklorystycznych Mniejszości Narodowych- Węgorzewo 2009, Międzynarodowym Festiwalu Folklorystycznym „Wesele Kurpiowskie” – Kadzidło 2009 – otrzymując dyplom uznania. Od czterech lat współorganizuje Międzynarodowy Festiwal Folkloru „Podlaskie Spotkania”, który odbywa się w miastach woj. podlaskiego: Brańsku, Hajnówce, Ciechanowcu.

Zespół Tańca Nowoczesnego „Iluzja” istnieje od października 2001 r. Tworzą go dziewczęta z hajnowskich gimnazjów i szkół średnich. Repertuar zespołu to głównie disco-dance i hip-hop. Zespół pracuje również w kierunku teatru tańca, w związku, z czym powstały takie programy jak „Nadzieja” czy - oparta na greckim folklorze - „Walka”. Grupa taneczna „Iluzja” koncertowała w Wyszku, Białymstoku, Grajewie, Białowieży oraz na Białorusi. W 2003 r. zespół uczestniczył w „Międzynarodowym Dziecięcym Festiwalu Piosenki i Tańca” w Koninie. W 2004 roku sukcesem zespołu stał się udział na Ogólnopolskim Festiwalu Tańca „Wirujący Krąg” w Ostrowi Mazowieckiej, podczas którego otrzymał pierwszą nagrodę. Zespół Tańca Nowoczesnego „Iluzja” brał udział w „31 Harcerskim Festiwalu Kultury i Młodzieży Szkolnej – Kielce 2004” otrzymując wyróżnienie. W 2005 roku hajnowski Zespół Tańca Nowoczesnego „Iluzja” otrzymał wyróżnienie za udział w Warszawskich Młodzieżowych Spotkaniach Tanecznych.

Grupa Taneczna „X” powstała w 2002 roku to grupa młodych dziewczyn, które poprzez taniec ukazują swoje uczucia oraz wyzwalają energię. Połączyła je pasja. W swoim repertuarze grupa posiada, między innymi taniec hip hop lecz stara się również rozwijać w innych kierunkach.

Klub Tańca Towarzyskiego „Hadek” - istnieje od 2005r. Tańczą w nim dzieci ze szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich. Od 2009 roku prowadzone są także zajęcia w grupie przedszkolnej. Dotychczas w klubie tańczyło ponad 60 par, z których większość była laureatami turniejów tańca towarzyskiego o zasięgu wojewódzkim i ogólnopolskim zdobywając brązowe, srebrne i złote medale, a także super puchary. Klub Tańca Towarzyskiego „Hadek” od trzech lat jest organizatorem Ogólnopolskiego Turnieju Tańca Towarzyskiego o Puchar Burmistrza Miasta, a od pięciu lat Otwartych Mistrzostw Hajnówki w Tańcu Towarzyskim. Oba turnieje cieszą się dużą popularnością w środowisku tanecznym, o czym świadczy nie tylko liczny udział par tanecznych, ale także pozytywne opinie zarówno sędziów jak i uczestników. Aktualnie w klubie tańczy ponad 40 osób. Klub zrzeszony jest w Polskim Towarzystwie Tanecznym.

Studio Piosenki Estradowej istnieje od lutego 2007 r. Zajęcia odbywają się w trybie indywidualnym (30 lub 45 min.) Uczestnicy pracują nad emisją głosu i uczą się śpiewu estradowego. Studio Piosenki Estradowej w przeciągu trzech lat swojego istnienia wielokrotnie brał udział w konkursach i festiwalach m.in.: w Międzynarodowym Festiwalu Piosenki „Blżej siebie – hajnowskie spotkania”, Festiwalu „Podlaska Kuźnia Talentów”, XV Regionalnym Konkursie Piosenki - Grajewo 2008, Międzynarodowym Festiwalu Piosenki „PODLASKA NUTA” - Bielsk Podlaski 2008, Międzynarodowym Konkursie Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej - Nuty Przyjaźni – 2008, Konkursie „Wygraj sukces” - Bielsk Podlaski -2009 r., XVII Wojewódzkim Festiwalu Piosenki Przedszkolaków ph. „Mama, tata i ja”, 43 Ogólnopolskim Integracyjnym Konkursie Piosenki Dziecięcej „Tomaszowska Wiosna” 2009, Festiwalu Piosenki pt. „Śpiewamy przeboje naszych rodziców” - Warszawa 2009, Hajnowskich Spotkaniach z Kolędą Prawosławną – Hajnówka 2010 oraz wielokrotnie w Międzynarodowym Festiwalu Piosenki „Złoty Mikrofon Radia JARD”- zdobywając czołowe miejsca. Studio Piosenki trzykrotnie reprezentowało Hajnowszczyznę na Festiwalu Młodych Wykonawców we Włodzimierzu Wołyńskim na Ukrainie.

Muzyczne Przedszkole - rozpoczęło działalność w lutym 2007 roku. Zajęcia odbywają się raz w tygodniu. Ich głównym celem jest rozwijanie wrażliwości i zdolności muzycznych dzieci. Są to główne i najważniejsze zajęcia muzyczne dla dzieci. Przez zabawę z muzyką poznają one podstawowe pojęcia muzyczne, uczą się wyrażać ekspresję, poznają proste struktury rytmiczne. Starsze dzieci zapoznają się z elementami notacji muzycznej (nuty, klucze, wartości rytmiczne), uczą się posługiwać terminologią muzyczną. Wszystkie te umiejętności dzieci przyswajają sobie poprzez zabawy i ćwiczenia przy muzyce, rozwijając swój słuch i wrażliwość muzyczną. Zajęcia zbiorowe są też znakomitą okazją do rozwijania śmiałości, odpowiedzialności, a przede wszystkim umiejętności współpracy w grupie. Efektem zajęć umuzykalniających jest rozwój aktywności, zainteresowań, wiedzy i

umiejętności związanych z muzyką według indywidualnych możliwości dzieci. Zajęcia te są przygotowaniem dzieci do ich dalszej edukacji muzycznej.

Koło plastyczne „Deformacja” istnieje od 1991r. Obecnie działa w trzech 15 osobowych grupach wiekowych (7 – 10, 11 – 15 lat). Uczestnictwo w zespole plastycznym to znakomita możliwość doskonalenia umiejętności i rozwijania zainteresowań. Maluchy tworzą często poprzez zabawę, np. malują palcami, lepią z plasteliny albo zimą ze śniegu, tworzą kompozycje z wcześniej uzbieranych „skarbów natury” (nasion, piór, kamieni), wyczarowują fantastyczne maski karnawałowe, lampiony na halloween. W grupie starszej młodzież realizuje warsztaty z martwej natury, portrety, studium postaci, studium architektury i pejzażu w plenerze. Pracownia oferuje im zajęcia z rysunku (ołówkiem, tuszem, węglem), malarstwa (akwarela, pastele, farby plakatowe, akrylowe, olejne, witrażowe), grafiki (kalkograf, monotypia, druk stemplem, kartonoryt, linoryt) rzeźby i form przestrzennych (głina, masa papierowa, solna, formowanie z drutu). Twórczość koła stale można oglądać w HDK oraz na ukazujących dorobek całoroczny wystawach czerwcowych. Nasi uczestnicy są laureatami konkursów plastycznych o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Wielu uczestników „Deformacji” kontynuuje naukę w szkołach artystycznych, a niektórzy z nich nadal współpracują z HDK, tu odbywają swoje praktyki i aranżują pierwsze wystawy.

Koło Tkactwa Artystycznego dla dzieci i młodzieży „Gobelinek” powstało przy Hajnowskim Domu Kultury w 1999r. Uczestnikami są dzieci i młodzież ze szkół podstawowych i gimnazjów, którzy na zajęciach uczą się projektowania, farbiarstwa i przede wszystkim poznają różne techniki tkackie. Tkaniny wykonuje się według własnych projektów, albo inspirowaną są dzieła malarskie znanych artystów. Do tkania używa się przędzy naturalnej (len, bawełna, wełna, sizal) oraz wprowadza się inne, „nie tkackie” tworzywa np.: suche trawy, kwiaty, skórę, papier itp. Powstało wiele pięknych gobelinów, kilimów, sumaków, kobierców i tkanych collage’y. Prace młodych artystów były prezentowane na wystawach w HDK, Muzeum Kultury Białoruskiej, Ośrodku Kultury w Siemiatyczach i na miejskich imprezach plenerowych.

„Pracownia Gobelinu” dla dorosłych działa od 2004 r. Koło skupia 10 osób różnych wiekowo zawodowo, dla których twórczość stanowi przeciwwagę dla zgiełku życia codziennego i pozwala się od stresować, odpocząć. Różnorodność barw i faktury włókien sprawia, że każdy etap powstawania tkaniny jest fascynującą przygodą. Każdy uczestnik po zapoznaniu się podstawowymi technikami stara się wypracować własne sploty i własne rozumienie tkaniny.

Dziecięca grupa „Dzwonki” powstała w 2008 r. i działa przy Hajnowskim Domu Kultury. Skupia dzieci z hajnowskich przedszkoli i szkół podstawowych. Prowadzi ją emerytowana nauczycielka i radna Klubu Białoruskiego, która przygotowuje dzieci do imprez w języku białoruskim. Dziecięca grupa „Dzwonki” brała udział w: XV i XVI Prezentacjach Zespołów Obrzędowych, Hajnowskich Spotkaniach z Kolędą Prawosławną - 2009, konkursie recytatorskim w jęz. białoruskim „OJCZYSTE SŁOWO”, 34. konkursie form scenicznych w języku białoruskim - Białystok 2009, XI Prezentacjach zespołów Kolędniczych „Gwiazda i Kolęda” - Białystok 2010 - zdobywając czołowe miejsca.

Hajnowski Dom Kultury prowadzi także działalność w zakresie upowszechniania muzyki, plastyki, tańca, teatru, fotografii organizując szereg imprez. Wiele z nich ma kilkudziesięcioletnią tradycję i wpisało się na stałe do miejskiego kalendarza imprez (przeglądy kolędnicze, konkursy recytatorskie, wystawy plastyczne i fotograficzne, konkursy piosenki). Niektóre z nich (Festiwal Piosenki Dziecięcej Młodzieżowej „Nuty Przyjaźni”, Spotkania Zespołów Kolędniczych) mają zasięg międzynarodowy. Wiele imprez organizuje się wspólnie ze szkołami, towarzystwami kulturalnymi (Prezentacje Zespołów Obrzędowych, Ogólnopolski Festiwal „Piosenka Białoruska”), Wojewódzkim Ośrodkiem Animacji Kultury w Białymstoku (Międzynarodowy Festiwal Muzyki, Sztuki i Folkloru „Podlaska Oktawa Kultur”), Polskim Radiem Białystok (Finał Ogólnopolskiego Konkursu Piosenki „Przebojem na Antenę”), Akcją Katolicką (Piknik Rodzinny, Międzypowiatowy Konkurs Poezji Religijnej, Koncert Kolęd). HDK jest również organizatorem lub współorganizatorem imprez takich jak: „Jarmark Żubra” (prezentacja twórczości ludowej), „Biesiada Weselna” (prezentacja obrzędów weselnych), Wiosna Młodych Talentów (prezentacja twórczości plastycznej dzieci i młodzieży), Przegląd Sztuki Nieprofesjonalnej Ziemi Hajnowskiej (prezentacja dorobku twórców nieprofesjonalnych), Międzynarodowy Festiwal Folkloru – „Podlaskie Spo-

tkania”, Wojewódzki Turniej Tańca Towarzyskiego oraz Ogólnopolski Turniej Tańca Towarzyskiego o Puchar Burmistrza Miasta Hajnówka.

Każdego roku organizowanych jest ponad 100 imprez kulturalnych, w których uczestniczy ponad 50 tys. odbiorców.

- Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego,
- Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. T. Rakowieckiego⁷

W swojej historii Biblioteka przechodziła różne koleje losu i zmieniała kilkakrotnie swoje siedziby. W 1976 roku uzyskała nowy lokal o powierzchni 580 m². Wówczas księgozbiór wynosił 43 tys. wol. Powiększające się zbiory oraz zapewnienie czytelnikom godnych warunków do korzystania z nich, spowodowały starania o poprawę warunków funkcjonowania. W 2002 r. uzyskano dodatkowo prawie 100 m². Do nowego lokalu został przeniesiony Oddział dla Dzieci i Młodzieży. Obok Czytelni Książek, powstała możliwość utworzenia Czytelni Prasy, z czasem również Czytelni Internetowo – Multimedialnej, jak też miejsca na zbiory specjalne i regionalne. Obecnie biblioteka oferuje ponad 80 tys. książek (dwukrotny wzrost od 1976 r.), 630 czasopism oprawnych, 4370 zbiorów specjalnych, 70 tytułów prasy. Rocznie kupowanych jest ok. 2 tys. nowych książek. Od kilku lat, obok środków samorządowych na ten cel, wykorzystywane są również dotacje z Ministerstwa Kultury.

Z obu Wypożyczalni korzysta rocznie 4500 osób (stanowi to ok. 20 % mieszkańców miasta), odwiedzając je ponad 42 tys. razy i wypożyczając ponad 75 tys. książek. Ponad 11 tys. osób korzysta w ciągu roku z Czytelni, wykorzystując na miejscu z ok. 30 tys. zbiorów. Obok działalności statutowej – gromadzenia, opracowania i wypożyczania książek, znaczące miejsce zajmuje działalność kulturalno - edukacyjna. Cyklicznie odbywają się lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, spotkania z twórcami związanymi z regionem, wystawy, promocje książek, wykłady naukowe i popularno-naukowe, konkursy. Od lat Biblioteka uczestniczy w Tygodniu Bibliotek, w akcji „Cała Polska czyta dzieciom”, prowadzi akcje „Lato w bibliotece” i „Zima w bibliotece”.

Ostatnie kilkanaście lat to czas remontów, modernizacji i automatyzacji. W 1991 roku wprowadzony został komputerowy system obsługi czytelnika w Wypożyczalni dla Dorosłych (w jako drugiej bibliotece w województwie, po bibliotece wojewódzkiej). Od 1997 r. - po montażu okablowania - działania biblioteki w coraz większym stopniu wspierane są technologią informatyczną. W 1999 r. dzięki zakupionej licencji na oprogramowanie MAK (w latach następnych licencji uzupełniających na kolejne stanowiska) rozpoczęto nabyte zbiory rejestrować w tym systemie. Zainicjowano także prace związane z retrokonwersją zbiorów sprzed 2000 r. Od 2000 r. umożliwiono mieszkańcom bezpłatny dostęp do Internetu, czytelnicy mogą też korzystać ze stanowisk komputerowych, zawierających bazy danych biblioteki, w wersji elektronicznych katalogów rejestrujących całość zbiorów, jak i kartotek bibliograficznych.

Przy Bibliotece działa Klub Literacki oraz Mała Galeria MBP, która jest miejscem wystaw dla hajnowskich twórców. Od 1998 r. prowadzimy Izbę Pamięci dr Tadeusza Rakowieckiego przy SPZOZ, przy której działa również punkt biblioteczny. Na szczególną uwagę zasługuje działalność Dyskusyjnego Klubu Książki (2 grupy: młodzież, dorośli), skupiającego pasjonatów literatury. Dla najmłodszych istnieje propozycja „Godzinki z książką”.

Biblioteka prowadzi też działalność wydawniczą. Od 1996 do 2009 r. była wydawcą Gazety Hajnowskiej. Wydała też kilka pozycji książkowych m.in., „Zapisać siebie. Poezja i proza hajnowian”, Edward Lipiński „Zapach ziemi”, Witold Tatarczyk „Historia Hajnówki”, Ryszard Pater „Historia sportu”, Alla Gryc „Doktor Tadeusz Rakowiecki. Lekarz - Astroном - Humanista” i „Hajnówka w starej fotografii”, „W kręgu Puszczy Białowieskiej”. Niektóre z wyżej wymienionych pozycji zostały wydane przy współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Hajnówki.

W latach 2000- 2010 realizowano m.in. następujące projekty:

⁷ dane UM w Hajnówce

Internet dla Bibliotek (Fundacja Batorego) – 2000; Punkt Porad Prawnych (Fundacja Batorego) – 2002; Regionalne Centrum Informacji przy MBP (Fundusz Współpracy Agro - Info) - 2003 ; Być Europejczykiem (Fundusz Współpracy Agro - Info) – 2004; Utrwalanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego regionu Puszczy Białowieskiej (Euroregion Puszcza Białowieska) – 2007. Przy realizacji ostatniego projektu nawiązano współpracę z Rejonową Biblioteką Publiczną w Kamieńcu na Białorusi.

Biblioteka w 1999 r. otrzymała „Dyplom za wybitne osiągnięcia w upowszechnianiu kultury i rozwoju czytelnictwa” Ministra Kultury i Sztuki, w roku 2000 – jako pierwsza w województwie nagrodę Srebrnej Róży za rozwijanie i propagowanie kultury w środowisku, a w 2006 r. - nominację do nagrody Marszałka Województwa Podlaskiego w dziedzinie twórczości artystycznej i upowszechniania i ochrony dóbr kultury.

Biblioteka zatrudnia 9 etatowych pracowników.

- 2 punkty biblioteczne.

Według danych statystycznych z 1998 r. księgozbiór i liczba czytelników wynosiły:

- księgozbiór 73.134 woluminów,
- na 1000 ludności 3.026 woluminów,
- czytelnicy 5.748 osób,
- wypożyczenia 119.188 woluminów,
- na 1 czytelnika 20.735 woluminów.

Księgozbiór przypadający na 1000 mieszkańców Hajnówki jest niższy od wskaźnika wojewódzkiego, który wynosi 3.449 woluminów. Miasto od kilku lat nie posiada kina.

3.3.4. Handel i gastronomia

1) Handel

Według danych statystycznych z 1998 r. sieć handlowa na terenie miasta kształtowała się następująco:

Tabela nr 33

Branże	Liczba sklepów	Liczba pracujących	Powierzchnia sprzedaży w m ²
1	2	3	4
Ogólno-spożywcza	82	233	5.655
Owocowo- warzywna	2	2	88
Mięsna	4	15	166
Rybną	1	1	22
Z napojami alkoholowymi	1	2	42
Kosmetyczna toaletowa	2	3	50
Odzieżowa	23	37	988
Obuwie, wyroby skórzane	2	6	152
Meble, sprzęt oświetleniowy	3	7	664
Rtv i agd	2	4	130
Księgarnie i art. piśmienne	3	8	149
Pojazdów mechanicznych	8	16	320
Stacje benzynowe	4	16	-
Pozostałe sklepy	133	223	6.544
Ogółem sklepy	270	573	14.970

W Hajnówce znajdują się sklepy różnobranżowe, z przewagą sklepów ogólnospożywczych (30,7 %). Znaczący udział w ogólnej liczbie sklepów ma branża odzieżowa (6,5 %).

Na terenie miasta działają również jednostki gospodarcze zajmujące się handlem detalicznym obwoźnym oraz sprzedażą hurtową. W mieście funkcjonuje targowica miejska gminna o charakterze rolniczym oraz prywatne targowisko Spółki Makz (Orzechowscy).

2) Gastronomia

Na terenie miasta funkcjonują następujące zakłady gastronomiczne:

Tabela nr 34

Lp.	Nazwa zakładu gastronomicznego	Liczba miejsc

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

		konsumpcyjnych:
1.	restauracja „Leśniczanka”	150
2.	kawiarnia „Wrzos”	100
3.	kawiarnia Hajnowskiego Domu Kultury	28
4.	kawiarnia „ Leśny Dworek ”	40
5.	kawiarnia „Olimp”	50
6.	lokal gastronomiczny przy Związku Zawodowym Pracowników Przemysłu Drzewnego i Meblowego	100
7.	stołówka przy KPP	50
8.	bufet na dworcu PKP	30

W mieście działa ponadto szereg punktów gastronomicznych. W przyszłości zwiększony ruch turystyczny spowoduje zwiększenie liczby zakładów gastronomicznych.

3.3.5. Sport i rekreacja

1) Sport

Działalność sportową Hajnówce prowadziły następujące jednostki:

- a) Ośrodek Sportu i Rekreacji, w ramach którego działają
 - 3 drużyny piłkarskie,
 - sekcje rekreacyjne (siatkówka i koszykówka),
 - sekcje brydżowe (turniejowa),
 - drużyna brydżowa (liga okręgowa).
- b) Miejski Międzyszkolny Klub Sportowy „Puszcza” (dżudo),
- c) Międzyszkolny Klub Sportowy (siatkówka),
- d) Powiatowy Szkolny Związek Sportowy,
- e) Zespół Szkół Zawodowych,
- f) Liceum Ogólnokształcące z Białoruskim Językiem Nauczania.

W mieście funkcjonują następujące urządzenia sportowe:

- a) Ośrodek Sportu i Rekreacji,
 - boisko do piłki nożnej,
 - basen odkryty,
 - korty tenisowe.
- b) MMKS „Puszcza”
 - sala sportowa,
 - siłownia,
 - sauna.
- c) Przyszkolne sale sportowe.

W przyszłości istniejące obiekty i urządzenia sportowe należy utrzymywać w dobrym stanie technicznym.

Dnia 01.01.2000r. zlikwidowano zakład budżetowy przy Ośrodku Sportu i Rekreacji w Hajnówce a utworzono jednostkę budżetową pod nazwą OSiR w Hajnówce. W tym roku, po raz pierwszy, zorganizowany został ogólnopolski bieg pod nazwą Półmaratonu Hajnowskiego. Trasa biegnąca z Białowieży do Hajnówki, poprzez urocze zakątki Puszczy Białowieskiej, szybko znalazła liczne grono zwolenników biegania w kraju i za granicą. O popularności hajnowskiej imprezy świadczą rekordy frekwencji, które padają w każdej kolejnej edycji oraz nagrody przyznawane przez środowiska biegaczy i portal internetowy maratony-polskie.pl. W roku 2010 odbyła się dziesiąta, jubileuszowa edycja tej popularnej imprezy biegowej.

Ośrodek Sportu był również, w tym okresie, organizatorem pięciu kolejnych edycji eliminacji do mistrzostw Polski w piłce siatkowej plażowej. Sukcesy sportowe były udziałem drużyny siatkówki Moderator OSiR Hajnówka, która w sezonie 2003/2004 uzyskała historyczny awans do I ligi.

Przedmiotem działalności Ośrodka, w całym okresie funkcjonowania, jest zabezpieczenie potrzeb mieszkańców Hajnówki i okolic w zakresie sportu powszechnego, rekreacji i zabezpieczenia czasu wolnego, w oparciu o posiadane zasoby.

Bazę sportowo - rekreacyjną Ośrodka Sportu i Rekreacji w Hajnówce stanowią:

- a) zespół obiektów przy ulicy Ks. Dziewiatowskiego 2, w skład którego wchodzi:
- trawiaste boisko do piłki nożnej z bieżnią żużlową i trybunami na 900 miejsc (stadion wybudowany w roku 1958, renowację nawierzchni trawiastej przeprowadzano w latach 1975, 1999),
 - boisko trawiaste, boczne z przeznaczeniem do treningów wykonane w roku 2009 przy współpracy z Klubem Sportowym Puszcza,
 - boisko do piłki siatkowej plażowej,
 - 2 korty tenisowe o nawierzchni gliniasto - ceglanej ogrodzone siatką o wym. 25x45 m wykonane w 1990 roku,
 - basen otwarty duży (50x20 m) wykonany w roku 1959, remontowany w roku 2007,
 - basen brodzik dziecięcy o pow. 174 m², rok wykonania 1959,
 - budynek administracyjny z zapleczem magazynowym wybudowany w roku 1959.
 - szatnie z węzłem sanitarnym i zapleczem dla sędziów wybudowane w roku 1958, po modernizacji w roku 1997.
- b) Centrum Turystyczno - Rekreacyjne przy ulicy Parkowej oddane do użytku w roku 2007:
- boisko do koszykówki 28,00x16,00 m,
 - dwa korty tenisowe z nawierzchnią tartanową 36,65x41,92 m,
 - skatepark i funboxy do jazdy na rolkach,
 - budynek techniczno - socjalny o pow. użytkowej 39,5 m².

Z końcem roku 2007 rozpoczęto prace nad opracowaniem dokumentacji nowego kompleksu sportowo - rekreacyjnego mieszczącego funkcje z zakresu biurowo - administracyjnego, noclegowego, usług sportu i rekreacji z zapleczem odnowy biologicznej, pomieszczeń do gier rekreacyjnych. Lokalizację nowego obiektu przyjęto w miejscu istniejącego budynku OSiR.

Prace projektowe zostały zakończone pod koniec roku 2008 a decyzję zatwierdzającą projekt budowlany i udzielającą pozwolenia na budowę wydano 09 lipca 2009 roku.

2) Rekreacja

Hajnówka położona jest na obrzeżu Puszczy Białowieskiej, która stanowi wieloprzestrzenny element ekosystemu przyrodniczego o znaczeniu europejskim, a wydzielony w niej Białowiecki Park Narodowy znajduje się na liście Światowych Rezerwatów Przyrody oraz na liście światowego Dziedzictwa Natury i Kultury.

W Hajnówce zbiegają się dwa szlaki turystyczne:

- a) Hajnówka - Białowieża o długości 24 km, oznaczony kolorem zielonym, o przebiegu szlaku: Hajnówka - Nieznany Bór - Zwierzyniec parking - Krzyże - Białowieża,
- b) Hajnówka - Narewka o długości 20 km, oznaczony kolorem czerwonym o przebiegu: Hajnówka - Rez. Lipiny - Rez. Szczekotowo - Świnoroje - Narewka.

Położenie miasta sprawia, iż Hajnówka staje się bazą obsługi ruchu turystycznego. Obecnie znajdują się tu:

- a) Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze PTTK,
- b) Biura turystyczne prywatne:
- c) Baza noclegowa, którą stanowią:
- Dom Wycieczkowy PTTK	120 miejsc,
- Hotel „Orzechowski”	44 miejsc,
- Hotel Związku Nauczycielstwa Polskiego	31 miejsc,
- Schronisko szkolne	44 miejsc.

3) Możliwości rozwoju rekreacji

Położenie Hajnówki na skraju Puszczy Białowieskiej oraz w niewielkiej odległości od zbiornika wodnego Siemianówka będzie miało wpływ na rozwój miasta jako ośrodka obsługi turystyki. Rozwijać się tu będzie: baza noclegowa, punkty informacji turystycznej, baza gastronomiczna i inne urządzenia obsługi ruchu turystycznego.

3.3.6. Inne usługi i urządzenia

1) Administracja

W Hajnówce znajdują się następujące instytucje administracji samorządowej specjalnej gospodarczej:

- Urząd Powiatowy,
- Urząd Miejski,
- Urząd Gminy,
- Urząd Skarbowy,
- Sąd Rejonowy,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Prokuratura Powiatowa,
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Hajnowskie Centrum Wspierania Biznesu.
- Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego

2) Instytucje finansowe

- Powszechna Kasa Oszczędności Bank Państwowy Oddział w Hajnówce,
- Powszechny Bank Kredytowy S.A. w Warszawie Oddział w Hajnówce,
- Bank Spółdzielczy.

3) Instytucje ubezpieczeniowe

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A. Inspektorat w Bielsku Podlaskim, Przedstawicielstwo w Hajnówce,
- Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. Oddział Okręgowy w Białymstoku Inspektorat w Hajnówce,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział Białystok, Inspektorat w Hajnówce,
- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa,
- Towarzystwo Ubezpieczeniowe „Samopomoc Chłopska” S.A. w Warszawie, Ekspozytura Białystok, Filia w Hajnówce,
- Towarzystwo Ubezpieczeniowo-Reasekuracyjne „Polisa” S.A. Oddział w Białymstoku, Filia w Hajnówce,
- Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „Warta” S.A, punkt akwizycyjny,
- Towarzystwo Ubezpieczeń w Rolnictwie i Gospodarce Żywnościowej „Agropolisa” S.A.

4) Poczta

- „Poczta Polska” PPUP Rejonowy Urząd Poczty,
- Urząd Pocztowy Hajnówka 1,
- Urząd Pocztowy Hajnówka 3.

5) Obiekty sakralne

W mieście znajdują się następujące obiekty sakralne:

- Kościół Prawosławny p.w. Świętej Trójcy,
- Kościół Prawosławny p.w. Św. Dymitra Soluńskiego,
- Kościół Rzymskokatolicki p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego (zabytkowy),
- Kościół Rzymskokatolicki p.w. Św. Cyryla i Metodego,
- Kościół Chrześcijan Baptystów - Zbór w Hajnówce,
- Kościół Adwentystów Dnia Siódmego - Zbór w Hajnówce,
- Kościół Zielonoświątkowy - Zbór w Hajnówce,
- Kościół Boży w Chrystusie.

W budowie znajdują się następujące obiekty:

- Kościół Parafii Prawosławnej p.w. Św. Jana Chrzciciela,
- Kościół Parafii Prawosławnej p.w. Dymitra Soluńskiego,
- Kościół Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Św. Cyryla i Metodego.

6) Zielen

- a) tereny zieleni parkowej
 - skwer miejski z miejscem pamięci (obelisk),
 - skwerek miejski przed Urzędem Miejskim,
 - park miejski, obok kładki pieszej ze stacji PKP.
- b) ogrody działkowe
 - ogródki działkowe Polskiego Związku Działkowców Zarząd Wojewódzki w Białymstoku,
 - ogródki działkowe przyzakładowe.
- c) cmentarze
 - cmentarz prawosławny,
 - cmentarz katolicki,
 - cmentarz różnych wyznań,
 - cmentarz żołnierzy radzieckich.

Dalszy rozwój obiektów i urządzeń usługowych zależeć będzie od występującego zapotrzebowania oraz zgłaszanych ofert.

4. Sfera gospodarcza

4.1. Przemysł budownictwo transport i składowanie

Hajnówka stanowiła dotychczas ważny ośrodek przemysłowy na Białostocczyźnie. Rozwija się przede wszystkim przemysł bazujący na lokalnych surowcach leśnych (Puszcza Białowieska) oraz surowcach rolnych. Dominującymi działami przemysłu są: drzewny, spożywczy, maszynowy i odzieżowy. Według danych statystycznych w 1998 r. w przemyśle zatrudnionych było 2.642 osoby tj. 43,5 % ogółu pracujących w tym w działalności produkcyjnej - 2.376 osób (39,1 %) oraz w zaopatrzeniu w energię elektryczną, gaz i wodę - 266 osób (4,4 %). W działalności produkcyjnej ponad połowa osób pracowała w przemyśle drzewnym. Znaczny udział w gospodarce miasta mają zakłady transportowe, magazynowo- składowe (5,8 % pracujących) oraz budownictwo (2,0 % pracujących).

Ważniejszymi zakładami zlokalizowanymi w Hajnówce, w których zatrudnienie przekracza ponad 20 osób są:

- 1) **Fabryka Mebli „Forte” S.A. Oddział w Hajnówce,**
- 2) Zakład Produkcji Węgla Aktywnych „Gryfskand”, Sp. z o.o.
- 3) P.W. „Sawiccy” (zakład produkcji drewna),
- 4) Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska,
- 5) Powszechna Spółdzielnia Spożywców „Społem”- piekarnia, ciastkarnia, hurtownia, **sieć sklepów spożywczo-przemysłowych,**
- 6) Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” - wytwórnia wód gazowanych i rozlewnia piwa, piekarnia,
- 7) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowe „Karmel” Sp. C. (zakład wyrobów cukierniczych),
- 8) Zakłady Maszynowe „Hamech”,
- 9) Zakład Kolarski „Moderator”, prywatny,
- 10) Spółdzielnia Inwalidów „Postęp” (zakład odzieżowy), zatrudnienie 200 osób,
- 11) Euro Postęp Sp. z o.o. (zakład odzieżowy),
- 12) Tajlor Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo- Usługowe (zakład odzieżowy),
- 13) Spółdzielnia Transportu Wiejskiego,
- 14) Przedsiębiorstwo Spedycji i Transportu, „Trans-Sam” Sp. z o.o. ,
- 15) Handlowo-Produkcyjna Spółdzielnia Pracy (Hurtownia),
- 16) Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo- Usługowe „Alko” (hurtownia),
- 17) Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o.

18) Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

W Hajnówce znajdują się także liczne małe zakłady rzemieślnicze zatrudniające poniżej 20 osób. Zakłady te zajmują się: produkcją drewna i wyrobów z drewna (stolarstwo), produkcją artykułów z wikliny i słomy (koszykarstwo), produkcją artykułów spożywczych (masarnie, piekarnie, ciastkarnie i inne) krawiectwem, usługami budowlano-remontowymi, instalatorstwem, usługami transportowymi, działalnością magazynowo-składową.

Kierunki rozwoju przemysłu

W Hajnówce istnieją możliwości rozwojowe działalności produkcyjnej oraz baz magazynowo-składowych. Podstawą dalszego rozwoju będzie: znaczny potencjał majątku trwałego, zaplecze surowcowe leśne (przemysł drzewny - pozyskiwanie i przetwórstwo surowca drzewnego oraz pozyskiwanie i przetwórstwo runa leśnego), rolnicze (na potrzeby przetwórstwa rolno-spożywczego), a także zasoby siły roboczej.

4.2. Podmioty gospodarki narodowej

Według danych statystycznych z końca czerwca 1999 r. w Hajnówce było 1.489 Podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON. W porównaniu z 1998 r. liczba ta wzrosła o 55 podmiotów. W latach 1998-1999 liczba podmiotów gospodarczych według sektorów oraz form organizacyjno-prawnych kształtowała się następująco:

Tabela nr 35

Wyszczególnienie	1998		1999	
	Ogółem	%	Ogółem	%
1	2	3	4	5
Ogółem	1.434	100.0	1.489	100.0
W tym				
Sektor publiczny	40	2.8	48	3.2
Sektor prywatny	1.394	97.2	1.441	97.8
W tym:				
Przedsiębiorstwa państwowe i komunalne	2	0.1	2	0.1
Spółki prawa handlowego (spółdzielnie)	18	1.3	14	0.9
Spółki cywilne	96	6.7	104	7.0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (bez spółek cywilnych)	1.218	84.9	1.253	84.1

Działające w mieście podmioty gospodarcze w 96,8 % należą do sektora prywatnego. W sektorze tym 84,1 % stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Zarejestrowane podmioty gospodarcze prowadziły działalność w następujących działach (według EKD):

Tabela nr 36

Wyszczególnienie	1998		1999	
	Podmioty gospodarcze	W tym zakłady osób fizycznych	Podmioty gospodarcze	W tym zakłady osób fizycznych
1	2	3	4	5
Ogółem	1.434	1.218	1.489	1.253
W tym:				
Rolnictwo i leśnictwo	27	22	27	22
Działalność produkcyjna	359	318	340	298
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2	-	-	-
Budownictwo	153	146	167	160
Handel i naprawy	428	376	449	388
Hotele i restauracje	39	33	35	28
Transport, składowanie i łączność	59	51	62	55
Pośrednictwo finansowe	18	17	40	39
Obsługa nieruchomości i firm	140	128	136	123
Administracja publiczna i obrona narodowa	6	-	-	-
Edukacja	21	11	28	18
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	68	57	74	62

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Pozostała działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna	144	59	116	59
<i>* Bez spółek cywilnych</i>				

W strukturze działowej podmiotów gospodarczych najczęściej prowadzi działalność w zakresie: handlu i napraw - 30,2 %, działalności produkcyjnej - 22,8 %, budownictwa - 11,2 % oraz obsługi nieruchomości i firm - 9,1 %. Mniejszy odsetek podmiotów gospodarczych zajmuje się działalnością w zakresie: ochrony zdrowia - 5,0 %, transportu, składowania i łączności - 4,2 %, pośrednictwa finansowego - 2,7 %, hoteli i restauracji - 2,5 % oraz edukacji - 1,9 %.

Podmioty gospodarcze

Tabela nr 37

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych							
Ogółem	jed.gosp.	1 734	1 690	1 666	1 676	1 669	1 584
Sektor publiczny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	69	70	70	71	67	67
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	57	57	57	58	55	55
przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	1	1	1	1	0	0
spółki handlowe	jed.gosp.	4	4	4	4	5	5
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
Sektor prywatny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	1 665	1 620	1 596	1 605	1 602	1 517
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	1 467	1 413	1 386	1 392	1 393	1 306
spółki handlowe	jed.gosp.	36	37	37	37	36	38
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	6	5	5	6	6	6
spółdzielnie	jed.gosp.	11	11	11	11	10	10
fundacje	jed.gosp.	2	2	2	2	3	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	36	40	43	45	47	46
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD 2004							
Jednostki zarejestrowane							
ogółem	jed.gosp.	1 734	1 690	1 666	1 676	1 669	1 584
sektor publiczny	jed.gosp.	69	70	70	71	67	67
sektor prywatny	jed.gosp.	1 665	1 620	1 596	1 605	1 602	1 517
w sekcji A							
ogółem	jed.gosp.	45	47	49	48	56	45
sektor publiczny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny	jed.gosp.	44	46	48	47	55	44
w sekcji C							
ogółem	jed.gosp.	1	1	1	0	0	1
sektor prywatny	jed.gosp.	1	1	1	0	0	1
w sekcji D							
ogółem	jed.gosp.	317	311	307	304	299	251
sektor publiczny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny	jed.gosp.	316	310	306	303	298	250
w sekcji E							
ogółem	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
sektor publiczny	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
w sekcji F							

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

ogółem	jed.gosp.	165	153	140	149	160	165
sektor prywatny	jed.gosp.	165	153	140	149	160	165
w sekcji G							
ogółem	jed.gosp.	529	506	479	471	463	460
sektor prywatny	jed.gosp.	529	506	479	471	463	460
w sekcji H							
ogółem	jed.gosp.	38	44	42	42	39	33
sektor prywatny	jed.gosp.	38	44	42	42	39	33
w sekcji I							
ogółem	jed.gosp.	67	61	62	62	64	58
sektor publiczny	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
sektor prywatny	jed.gosp.	65	59	60	60	62	56
w sekcji J							
ogółem	jed.gosp.	75	76	79	83	77	70
sektor prywatny	jed.gosp.	75	76	79	83	77	70
w sekcji K							
ogółem	jed.gosp.	177	166	173	169	168	154
sektor publiczny	jed.gosp.	12	12	12	12	11	10
sektor prywatny	jed.gosp.	165	154	161	157	157	144
w sekcji L							
ogółem	jed.gosp.	14	14	14	14	14	14
sektor publiczny	jed.gosp.	13	13	13	13	13	13
sektor prywatny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
w sekcji M							
ogółem	jed.gosp.	49	51	49	51	48	51
sektor publiczny	jed.gosp.	28	29	29	30	27	27
sektor prywatny	jed.gosp.	21	22	20	21	21	24
w sekcji N							
Ogółem	jed.gosp.	110	112	114	116	121	120
sektor publiczny	jed.gosp.	6	6	6	6	6	6
sektor prywatny	jed.gosp.	104	106	108	110	115	114
w sekcji O							
Ogółem	jed.gosp.	145	146	155	165	158	160
sektor publiczny	jed.gosp.	4	4	4	4	4	5
sektor prywatny	jed.gosp.	141	142	151	161	154	155

4.3. Rolnictwo

4.3.1. Użytkowanie gruntów

a) Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych miasta przedstawiało się następująco:

Tabela nr 38

Wyszczególnienie	1988			1998		
	Ogółem	%	W tym gosp. indywidualne	Ogółem	%	W tym gosp. indywidualne
1	2	3	4	5	6	7
Powierzchnia ogólna	2.100	100.0	1.244	2.129	100.0	1.334
Użytki rolne	1.244	59.2	1.109	1.213	57.0	1.082
Grunty orne	798	38.0	741	859	40.4	823
Sady	6	0.3	4	6	0.3	6
Łąki	183	8.7	139	250	11.7	217
Pastwiska	257	12.2	175	98	4.6	36
Lasy i grunty leśne	71	3.4	18	106	5.0	55
Pozostałe grunty i nieużytki	785	37.4	117	810	38.0	197

W strukturze użytkowania dominują użytki rolne, zajmujące 57,0% powierzchni miasta, a wśród nich przeważają grunty orne zajmujące 70,8%. W powierzchni użytków rolnych 28,7% zajmują łąki i pastwiska oraz

0,5% sady. Miasto Hajnówka graniczy z Puszcą Białowieską, charakteryzuje się niewielką leśistością. Udział terenów leśnych wynosi jedynie 5,0% ogólnej powierzchni. Znaczny udział w strukturze użytkowania mają grunty pozostałe tj. grunty zainwestowania, wody, nieużytki i inne, zajmujące 38% ogólnej powierzchni. W strukturze władania przeważają grunty stanowiące własność prywatną - 62,7%. W użytkowaniu sektora prywatnego znajduje się 89,2% użytków rolnych, 51,9% terenów leśnych oraz 24,3% pozostałych gruntów. W latach 1988-1998 nieznacznie zwiększył się obszar miasta. W okresie tym zmniejszyła się powierzchnia użytków rolnych, oraz powiększyła się powierzchnia terenów leśnych oraz pozostałych terenów.

b) Użytkowanie gruntów w granicach administracyjnych miasta w latach 2004 – 2005 przedstawiało się następująco:

Tabela nr 39

Wyszczególnienie	j. m.	2004	2005
powierzchnia użytków rolnych ogółem,			
w tym:	ha	1 150	1 155
grunty orne	ha	716	714
sady	ha	4	4
łąki	ha	177	180
pastwiska	ha	253	257
las i grunty leśne	ha	125	136
pozostałe grunty i nieużytki	ha	854	838

Źródło: <http://www.stat.gov.pl>, 2010r.

c) Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Występujące w mieście grunty rolne posiadają następujące klasy gleb:

Tabela nr 40

Klasa gleb	Grunty orne i sady		Użytki zielone	
	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Ogółem	818	100.0	435	100.0
III	-	-	10	2.3
III b	36	4.4	-	-
IV	-	-	105	24.1
IV a	246	30.0	-	-
IV b	170	20.8	-	-
V	219	26.8	234	53.8
VI	135	16.5	86	19.8
VI z	12	1.5	-	-

W strukturze gruntów rolnych niewielką przewagę mają grunty wyższych klas bonitacyjnych (III b, IV a, i IV b) zajmujące 55,2%. W strukturze użytków zielonych przeważają natomiast grunty słabszych klas bonitacyjnych (V i VI), zajmujące 73,6%.

4.3.2. Indywidualne gospodarstwa rolne.

a) Wielkość gospodarstw indywidualnych i działek rolnych według grup obszarowych przedstawia się następująco:

Tabela nr 41

Grupa obszarowa w ha	1988		1996					
	Liczba gospodarstw		Liczba gospodarstw		Powierzchnia w ha*			
	Ogółem	%	Ogółem	%	Ogółem	%	Użytków rolnych	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem	534	100.0	1.430	100.0	3.504	100.0	3.225	100.0
Do 1	164	30.7	779	54.4	269	7.7	219	6.8
1-2	96	18.0	213	14.8	359	10.2	299	9.3
2-3	125	23.4	111	7.8	291	8.3	274	8.5
3-5			130	9.1	553	15.8	508	15.8

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

5-7	64	12.2	74	5.2	472	13.5	439	13.6
7-10	45	8.4	61	4.3	540	15.4	507	15.7
10-15	28	5.2	38	2.7	469	13.4	446	13.8
15-20	122**	2.1**	15	1.0	264	7.5	277	8.6
20-30			5	0.3	135	3.8		
30-50			4	0.3	153	4.4		

Uwaga: *powierzchnia wg siedziby użytkownika, **15 i więcej ha

Według danych PSR z 1996 r. w mieście znajdowało się 651 gospodarstw rolnych tj. gospodarstw o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha oraz 779 działek rolnych o powierzchni użytków rolnych od 0,1 do 1,0 ha. Działki rolne stanowiły ponad połowę (54,5%) ogólnej liczby gospodarstw i dysponowały jedynie 7,7% powierzchni ogólnej oraz 6,8% powierzchni użytków rolnych. W ogólnej powierzchni gospodarstw indywidualnych najliczniejszą grupę tworzyły gospodarstwa małe o powierzchni użytków rolnych 1-5 ha, stanowiące 31,7%, skupiające 34,3% powierzchni ogólnej oraz 33,6% powierzchni użytków rolnych. Udział gospodarstw o powierzchni 5-15 ha wynosił - 12,3% a skupiały one 42,3 % powierzchni ogólnej oraz 43,1 % powierzchni użytków rolnych. Gospodarstwa większe o powierzchni 15-50 ha stanowiły jedynie 1,6 % ogółu gospodarstw, zajmując 15,7 % powierzchni ogólnej oraz 16,5 % powierzchni użytków rolnych. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w Hajnówce wynosząca 5,0 ha gruntów ogółem oraz 4,6 ha użytków rolnych, kształtowała się poniżej średniej województwa podlaskiego, gdzie powierzchnia ogólna wynosiła 10,7 ha.

W okresie lat 1988-1996 liczba gospodarstw wzrosła kilkakrotnie, przy czym najwięcej, niemal pięciokrotnie zwiększyła się liczba działek rolnych. Największy wzrost gospodarstw indywidualnych miał miejsce w grupie gospodarstw małych o powierzchni do 5 ha. Niewiele w tym okresie powstało dużych gospodarstw.

b) Kierunki i cele produkcji indywidualnych gospodarstw rolnych w 1996 r. kształtowały się następująco:

Tabela 42

Gospodarstwa	Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych
Ogółem	648
Według kierunku produkcji:	
▪ roślinna	357
▪ zwierzęca	49
▪ mieszana	145
Według celu produkcji:	
▪ nie prowadzące produkcji	56
▪ produkujące wyłącznie na własne potrzeby	67
▪ produkujące głównie na własne potrzeby	256
▪ produkujące głównie wyłącznie na sprzedaż	148
Uzyskujące dochody wyłącznie z produkcji rolniczej	13

Ponad połowa indywidualnych gospodarstw rolnych prowadzi gospodarkę roślinną (55,1%). Znaczny odsetek gospodarstw (22,4%) zajmuje się produkcją mieszaną. Biorąc pod uwagę cel produkcji największy udział ma 19 gospodarstw produkujące głównie na własne potrzeby (39,5%), a znaczny odsetek produkuje głównie lub wyłącznie na sprzedaż (22,8%). Wśród gospodarstw rolnych 2,0% nie prowadzi produkcji rolnej. Dochody wyłącznie z produkcji rolniczej uzyskuje jedynie 2,0% gospodarstw indywidualnych.

c) Typy gospodarstw rolnych

ci)

Według danych PSR z 1996r. w Hajnówce występowały następujące typy gospodarstw rolnych:

Tabela nr 43

Typ gospodarstwa	Wyszczególnienie	Ogółem	%

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

	Ogółem	648	100.0
I	rolnicze	47	7.3
II	rolniczo-pracownicze	7	1.1
III	pracownicze i pracowniczo-rolne	337	52.0
IV	emerytów i rencistów	192	29.6
V	z pozarolniczą działalnością gospodarczą	33	5.1
VI	utrzymujące się z niezarobkowych źródeł utrzymania in- nych niż renta i emerytura	7	1.1
VII	pozostałe	25	3.8

Uwaga: Typ gospodarstw rolnych ustalono biorąc pod uwagę udział dochodów z działalności rolniczej w dochodach ogółem oraz źródeł utrzymania członków gospodarstw domowych.

W gospodarstwach indywidualnych ponad połowę stanowiły gospodarstwa pracownicze i pracowniczo-rolnicze. Drugie miejsce zajmowały gospodarstwa emerytów i rencistów, których udział wynosi < 29,6%. Udział gospodarstw rolniczych wynosił 7,3%.

4.3.3. Uprawy rolne

Powierzchnia zasiewów w indywidualnych gospodarstwach rolnych przedstawia się następująco:

Tabela nr 44

Wyszczególnienie	1988		1996	
	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5
ogółem	1.325	100.0	1.999	100.0
zboża	619	46.7	1.638	81.9
w tym pszenica	313	23.6	571	28.6
żyto	134	10.1	477	23.9
jęczmień	+	+	118	5.9
owies	+	+	142	7.1
pszenżyto	20	1.5	89	4.4
mieszanki zbożowe	+		241	12.0
gryka, proso i inne	+	+	-	-
kukurydza	+	+	-	-
Strączkowe jadalne	+	+	1	0.05
ziemniaki	220	16.6	225	11.3
przemysłowe	32	2.4	-	-
w tym rzepak i rzepik	9	0.7	-	-
pastewne	+	+	51	2.6
w tym paluszka, wyka	+	+	46	2.3
koniczyna i lucerna	+	+	3	0.1
okopowe	+	+	2	0.1
pozostałe	+	+	84	4.2
w tym warzywa	+	+	58	2.9
truskawki	+	+	12	0.6

Uwaga : zboża podstawowe

W latach 1996-1998 o 50% wzrosła powierzchnia zasiewów. Najpoważniejszy wzrost zasiewów wystąpił w uprawie zasiewów zbóż. Według danych z 1996 r. w strukturze zasiewów dominują zboża - 81,9% obszaru upraw, wśród których przeważający udział mają pszenica - 28,6% i żyto - 23,9. Znaczący udział w powierzchni zasiewów mają ziemniaki - 11,3%. Uprawy warzyw zajmują 2,9% powierzchni zasiewów.

4.3.4 Hodowla

a) Pogłowie zwierząt w gospodarstwach indywidualnych według danych PSR z w 1996 r. wynosiło:

Tabela nr 45

Wyszczególnienie	1988		1996	
	Ogółem szt.	Na 100 ha użytków rolnych	Ogółem szt.	Na 100 ha użytków rolnych
1	2	3	4	5
bydło	512	27.8	485	14.8
w tym cielęta	+	+	72	+

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

jałówki, byczki, buhaje	+	+	150	+
krowy	242	13.1	263	8.0
trzoda chlewna	1.611	87.4	755	23.0
w tym lochy	56		34	1.0
owce	1.386	75.2	467	14.2
konie	94	5.1	75	+
kozy	+	+	12	+
króliki	+	+	103	+
zwierzęta futerkowe	+	+	2	+
drób	+	+	6.386	+
w tym kury	+	+	5.317	+
gęsi	+	+	944	+
kaczki	+	+	68	+
indyki	+	+	57	+

Stan pogłowia zwierząt gospodarskich w latach 1988-1996 wskazuje na niewielki spadek hodowli bydła oraz dwukrotny spadek hodowli trzody chlewnej i trzykrotny spadek hodowli owiec. W 1996 r. dominującymi kierunkami produkcji był chów trzody chlewnej, bydła oraz drobiu.

b) Liczba gospodarstw indywidualnych prowadzących produkcję zwierzęcą w 1996 r. wynosiła:

Tabela nr 46

Wyszczególnienie	Ogółem szt.
gospodarstwa rolne	648
posiadające zwierzęta	320
w tym: - bydło	151
w tym krowy	135
- trzodę chlewną	194
- konie	42
- owce	27
Nie posiadające podstawowych gatunków zwierząt gospodarskich	410
Nie posiadające zwierząt gospodarskich	328

Gospodarstwa indywidualne w połowie posiadają zwierzęta gospodarskie, a w połowie ich nie posiadają. W gospodarstwach prowadzących hodowlę zwierząt dominowała trzoda chlewna oraz bydło.

4.3.5. Przewidywane kierunki produkcji rolnej

Rolnictwo w Hajnówce pełnić będzie funkcję uzupełniającą, ukierunkowaną głównie na potrzeby żywnościowe miasta. Przewiduje się utrzymanie dotychczasowych kierunków produkcji rolnej tj. uprawę zbóż, ziemniaków i warzyw oraz hodowlę trzody chlewnej, bydła i drobiu.

4.4. Urządzenia obsługi rolnictwa

Obsługę rolniczego zaplecza zabezpieczają następujące obiekty i urządzenia zlokalizowane w Hajnówce:

- 1) Baza Spółdzielni Kółek Rolniczych,
- 2) Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” - mieszalnia pasz, składnica maszyn rolniczych, punkt skupu złomu,
- 3) Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowo- Produkcyjne, mieszalnia pasz,
- 4) Handlowo-Produkcyjna Spółdzielnia Pracy, składnica maszyn rolniczych,
- 5) Inspekcja Weterynaryjna Powiatowego Inspektoratu Weterynaryjnego w Hajnówce,
- 6) Lecznice weterynaryjne - 2 prywatne.

4.5. Leśnictwo

W Hajnówce znajduje się Nadleśnictwo Hajnówka, obejmujące zakresem działalności lasy państwowe położone na obszarze gminy Hajnówka oraz na części gminy Dubicze Cerkiewne. W nadleśnictwie zatrudnieni są pracownicy administracji leśnej oraz osoby prowadzące indywidualną działalność gospodarczą tj. świadczące usługi głównie w zakresie pozyskiwania drewna,

ochrony i hodowli lasu. Z Nadleśnictwa Hajnówka wydzielila się Spółka Kolejki Leśne. Na terenie miasta działają punkty skupu oraz przerobu runa leśnego, należące do osób prywatnych.

5. Analiza stanu zagospodarowania miasta

Uwarunkowania przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej miasta wynikają z możliwości i potrzeby zmian istniejącego i przesadzonego zagospodarowania przestrzennego dla realizacji celów polityki przestrzennej. Podstawę merytoryczną niniejszych uwarunkowań stanowią w szczególności stan i dynamika rozwoju podstawowych elementów zagospodarowania miasta na tle pełnionych funkcji, struktura własnościowa nieruchomości, warunki wynikające z uwarunkowań fizjograficznych, stanu zainwestowania, sprawności układu komunikacyjnego i wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i potrzeby ich zmian.

5.1. Funkcje i podstawowe elementy zagospodarowania miasta

5.1.1. Funkcje miasta

W układzie sieci osadniczej województwa podlaskiego miasto Hajnówka stanowi ponadlokalny - powiatowy ośrodek rozwoju, gdzie podstawowymi kierunkami aktywności gospodarczej są:

- usługi o zasięgu ponadlokalnym z zakresu: szkolnictwa średniego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, pomocy społecznej, kultury, sportu, administracji samorządowej, gospodarczej i specjalnej, obsługi finansowej i ubezpieczeniowej, obrotu handlowego, poczty i telekomunikacji,
- przemysł drzewny i spożywczy, budownictwo i rzemiosło produkcyjne,
- obsługa turystyki krajowej i międzynarodowej związanej głównie z Puszczą Białowieską i zbiornikiem wodnym Siemianówka,
- mieszkalnictwo różnych form z usługami podstawowymi.

5.1.2. Podstawowe elementy zagospodarowania miasta

5.1.2.1. Mieszkalnictwo

W mieście Hajnówka funkcjonują trzy rodzaje zabudowy mieszkaniowej: wielorodzinna, jednorodzinna i zagrodowa. W latach 80. przy ulicy 3 Maja powstało Osiedle Centrum. Na początku lat 90. ukończono budowę Osiedla Mazury. W latach 90. powstało również kilka bloków w dzielnicy Podlasie, tworząc Osiedle Podlasie. Jednakże sama dzielnica jest zdominowana przez zabudowę jednorodzinna.

Zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna została zrealizowana na osiedlach: Millenium, Mazury, Lipowa - Batorego, 3-go Maja - Parkowa, Armii Krajowej - Orzeszkowej - Reja - 3-go Maja. Budownictwo jednorodzinne jest podstawową formą zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych w mieście. Z okresu międzywojennego zachowało się pod względem układu ulicznego i architektury budownictwo jednorodzinne na placówce w rejonie ulic Lipowa - 11 Listopada (dawne osiedle Proletariacka), w Centrum, na Paszkach i Mazurach, w rejonie ulic Warszawska - Wiejska, na Międzytorach, Czworaki i Judzianka. Nowe osiedle zabudowy jednorodzinnej powstałoby: na północy w rejonie ulic Lipowej i Białostockiej, na zachodzie osiedla Paszki, Dubois i Nowa Leśna, w centrum w rejonie ulic Piłsudskiego i Kolejek Leśnych. Zabudowa zagrodowa funkcjonuje głównie przy ulicach: Dolnej i Górnej. Zgodnie z miejscowym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta przyjęto rozwój funkcji mieszkaniowych w mieście w kierunku północnym i zachodnim. Pod względem zagęszczenia mieszkań, powierzchni użytkowej przypadającej na mieszkańca oraz liczby izb w mieszkaniu sytuacja na terenie Hajnówki w stosunku do przeciętnych na terenach miejskich w województwie podlaskim jest zbliżona. Przeciętna liczba mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców kształtuje się w granicach około 330 mieszkań/1000 mieszkańców. Przewiduje się osiągnięcie w okresie perspektywicznym wskaźnika nasycenia w mieszkaniu na poziomie 400 mieszkań na 1000 ludności. Ruch budowlany w mieście jest niewielki. Z prognozy demograficznej wynika, że do roku 2010 na terenie miasta wystąpi większa

potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych. Budownictwo mieszkaniowe będzie rozwijało się głównie jako budownictwo jednorodzinne z własnych środków pieniężnych ludności oraz różne formy budownictwa wielorodzinnego. Ważnym problemem do rozwiązania będzie modernizacja istniejącej zabudowy oraz podniesienie standardu i doposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje techniczne.

Tabela nr 47

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mieszkania oddane do użytkowania							
Ogółem							
Mieszkania	mieszk.	32	44	41	38	51	41
Izby	izba	193	216	207	189	280	171
powierzchnia użytkowa	m ²	5 026	5 179	4 911	4 797	7 044	3 473
Spółdzielcze							
Mieszkania	mieszk.	0	0	4	0	0	0
Izby	izba	0	0	9	0	0	0
powierzchnia użytkowa	m ²	0	0	181	0	0	0
Komunalne							
Mieszkania	mieszk.	0	0	1	0	0	0
Izby	izba	0	0	2	0	0	0
powierzchnia użytkowa	m ²	0	0	20	0	0	0
indywidualne							
mieszkania	mieszk.	32	44	36	38	51	41
Izby	izba	193	216	196	189	280	171
powierzchnia użytkowa	m ²	5 026	5 179	4 710	4 797	7 044	3 473
Budynki nowe oddane do użytkowania							
ogółem	bud.	77	60	55	60	67	57
mieszkalne	bud.	31	33	32	28	46	21
niemieszkalne	bud.	46	27	23	32	21	36
powierzchnia użytkowa mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych	m ²	5 026	5 179	4 552	3 967	6 683	3 382
powierzchnia użytkowa nowych budynków niemieszkalnych	m ²	10 558	6 992	1 885	3 437	2 713	6 902
kubatura nowych budynków ogółem	m ³	92 222	73 610	29 339	35 339	48 490	46 457
kubatura nowych budynków mieszkalnych	m ³	23 550	23 864	20 129	18 971	32 751	19 064
budownictwo indywidualne							
ogółem	bud.	73	56	54	59	67	52
mieszkalne	bud.	31	33	32	28	46	21
kubatura nowych budynków ogółem	m ³	49 839	34 708	29 127	34 064	48 490	26 365
kubatura nowych budynków mieszkalnych	m ³	23 550	23 864	20 129	18 971	32 751	19 064

Źródło: <http://www.stat.gov.pl>, 2010r.

5.1.2.2. Usługi

Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w usługi podstawowe odbywa się w obiektach: oświatowych, zdrowia, kultury, sportu, handlu, rzemiosła, gastronomii i innych, które będą sukcesywnie wznosić ilościowo w miarę wzrostu liczby ludności i jakościowo poprzez poprawę standardu. Miasto Hajnówka stanowi ośrodek lokalizacji usług ponadpodstawowych, głównie służących do obsługi ludności w granicach powiatu. Główne zadania obsługi ludności w zakresie usług ponadpodstawowych będą spełniały:

- 2 Licea Ogólnokształcące, Zespół Szkół Zawodowych, Zespół Szkół Rolniczych,
- Szpital, Domy Opieki Społecznej,
- Hajnowski Dom Kultury, Biblioteka, Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej,
- stadion, pływalnia, lodowisko,
- administracja rządowa specjalna, samorządowa powiatowa, miejska i gminna, prokuratura,

- banki i instytucje ubezpieczeniowe.

Wyposażenie miasta w usługi powinno być ukierunkowane na rozwój wszystkich usług w dostosowaniu do aktualnych potrzeb. Szczególnie ukierunkowywać należy zadania wokół rozwoju administracji powiatowej porządku, bezpieczeństwa i prawa, rozwoju banków, instytucji ubezpieczeniowych, rozwoju usług turystyki i wypoczynku.

Biuro Projektów i Obsługi Inwestycji Sp. z o.o. powstało wskutek przekształcenia Terenowego Zespołu Usług Projektowych w Hajnówce, który istniał przy Wydziale Budownictwa, Urbanistyki i Architektury Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Hajnówce dnia 01.04.2000 r. Spółka zatrudnia 3 osoby na pełen etat oraz około 40-stu projektantów na umowy o dzieło z różnych branż. W ramach swojej działalności spółka wykonuje działalność związaną z budownictwem w zakresie projektowania oraz nadzorowania inwestycji z branży architektonicznej, konstrukcyjno-budowlanej, sanitarnej, elektrycznej, drogowej, telekomunikacyjnej. Biuro wykonuje projekty budynków mieszkalnych, gospodarczych, inwentarskich, użyteczności publicznej, innych budynków i budowli, instalacji i sieci sanitarnych, elektrycznych, drogowych, telekomunikacyjnych, ekspertyzy techniczne, projekty technologiczne, kosztorysy, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót, świadectwa charakterystyk energetycznych.

BPIO Sp. z o.o. prowadzi również działalność w zakresie kształcenia, co pomaga młodym ludziom z powiatu hajnowskiego wdrożyć się w tej branży oraz zdobyć niezbędne doświadczenie.

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce jest kontynuatorem Zakładu Gospodarki Komunalnej, Mieszkalniowej i Komunikacji Miejskiej w Hajnówce. Firma o niemal 50-letnim rodowodzie. Lata doświadczeń oraz ewolucyjne działania w sferze organizacji i zarządzania stawiają dziś Spółkę w roli lidera usług komunalnych na rynku powiatu hajnowskiego, bielskiego i siemiatyckiego.

Właścicielem jest Gmina Miejska w Hajnówce posiadająca 100% udziałów. W 2003 roku z inicjatywy właściciela spółki powstał dział remontowo-budowlany, świadczący usługi ogólnobudowlane z zakresu remontów i modernizacji małych obiektów. W kolejnych latach poszerzono ofertę firmy i obecnie PUK prowadzi kompleksową działalność we wszystkich dziedzinach branży budowlanej ze szczególnym uwzględnieniem ocieplania obiektów mieszkalnych.

W roku 2009 uruchomiono sklep z materiałami budowlanymi „FACHOWIEC”

Zakres działania:

- a) **Oczyszczanie miasta, a w szczególności:**
 - wywóz nieczystości płynnych, wywóz nieczystości stałych, prowadzenie wysypiska śmieci, oczyszczanie ulic i placów

Tabela nr 48

Ilość zawartych umów w latach 2006 - 2009				
Teren	Lata			
	2006	2007	2008	2009
Miasto Hajnówka	2086	2192	2585	2732
Gminy pow. hajnowskiego	1351	1551	2839	3223
Gminy pow. bielskiego	0	39	42	43
Gminy pow. siemiatyckiego	0	831	876	963
Ogółem	3437	4613	6342	6961
Źródło danych : PUK Hajnówka				

- b) **Roboty drogowo - budowlane, a w szczególności:**
 - wykonywanie podbudowy pod asfaltowe i remonty bieżące asfaltowych nawierzchni ulic,
 - prowadzenie zimowego utrzymania ulic i chodników,
 - usługi transportowe, remonty i wykonywanie kontenerów i pojemników
 - kompleksowa działalność we wszystkich dziedzinach branży budowlanej ze szczególnym uwzględnieniem (ocieplanie) obiektów mieszkalnych

PUK inwestując w nowoczesny sprzęt stwarza możliwości do prowadzenia różnego rodzaju prac ziemnych, drogowych i transportowych, umożliwia to rozszerzeniu działalności w zakresie odbioru nieczystości z pojemników i kontenerów.

Tabela nr 49

Roczne obroty Działu Budowlanego w latach 2006- 2009

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

Lata	2006	2007	2008	2009
Obroty w tys. złotych	2 693,54	2 070,72	8 559,14	5 204,58

Źródło danych : PUK Hajnówka

Tabela nr 50

Przeciętne zatrudnienie w latach 2002- 2009								
Lata	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ilość prac.	27	31	35	39	47	47	53	53

Źródło danych : PUK Hajnówka

5.1.2.3. Przemysł i działalność gospodarcza

Hajnówka jest ośrodkiem gospodarczym o znaczeniu ponadlokalnym. Dominują tutaj zakłady przemysłu drzewnego i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz materiałów budowlanych i transportowe. Do ważniejszych zakładów w mieście należy:

- Gryfskand Sp. Z o.o. w Gryfinie, Zakład Produkcyjny w Hajnówce (dawne ZSDD),
- **Fabryka Mebli „Forte” S.A. Oddział w Hajnówce,**
- Zakłady Maszynowe „Hamech”,
- Kolejki Leśne,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce,
- „BOS” S.A. (były „Rejon Las”).

W mieście funkcjonuje ponad tysiąc małych firm zajmujących się drobną wytwórczością usługami, handlem. Miasto Hajnówka ma ograniczone warunki rozwoju przemysłu, ograniczenia wynikają z warunków fizjograficznych (brak terenów przydatnych do zabudowy) oraz z projektu podniesienia rangi ochronnej Puszczy Białowieskiej. W związku z projektowanym podniesieniem rangi ochronnej Puszczy Białowieskiej zajdzie konieczność restrukturyzacji i przebranżowienia niektórych zakładów a kierunku likwidacji lub zmniejszenia uciążliwości sanitarnej. W mieście istnieją rezerwy terenowe w ramach granic własnościowych istniejących zakładów oraz wyznaczono około 15 ha terenów w planie miasta pod rozwój funkcji przemysłowej.

Tabela nr 51

	J. m.	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sektorów własnościowych							
Ogółem	jed.gosp.	1 734	1 690	1 666	1 676	1 669	1 584
Sektor publiczny							
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	69	70	70	71	67	67
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	57	57	57	58	55	55
przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	1	1	1	1	0	0
spółki handlowe	jed.gosp.	4	4	4	4	5	5
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
Sektor prywatny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	1 665	1 620	1 596	1 605	1 602	1 517
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	1 467	1 413	1 386	1 392	1 393	1 306
spółki handlowe	jed.gosp.	36	37	37	37	36	38
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	6	5	5	6	6	6
spółdzielnie	jed.gosp.	11	11	11	11	10	10
fundacje	jed.gosp.	2	2	2	2	3	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	36	40	43	45	47	46
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze regon wg sekcji PKD 2004							
Jednostki zarejestrowane							
ogółem	jed.gosp.	1 734	1 690	1 666	1 676	1 669	1 584
sektor publiczny	jed.gosp.	69	70	70	71	67	67
sektor prywatny	jed.gosp.	1 665	1 620	1 596	1 605	1 602	1 517

**ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO MIASTA HAJNÓWKA
UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO**

w sekcji A							
ogółem	jed.gosp.	45	47	49	48	56	45
sektor publiczny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny	jed.gosp.	44	46	48	47	55	44
w sekcji C							
ogółem	jed.gosp.	1	1	1	0	0	1
sektor prywatny	jed.gosp.	1	1	1	0	0	1
w sekcji D							
ogółem	jed.gosp.	317	311	307	304	299	251
sektor publiczny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
sektor prywatny	jed.gosp.	316	310	306	303	298	250
w sekcji E							
ogółem	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
sektor publiczny	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
w sekcji F							
ogółem	jed.gosp.	165	153	140	149	160	165
sektor prywatny	jed.gosp.	165	153	140	149	160	165
w sekcji G							
ogółem	jed.gosp.	529	506	479	471	463	460
sektor prywatny	jed.gosp.	529	506	479	471	463	460
w sekcji H							
ogółem	jed.gosp.	38	44	42	42	39	33
sektor prywatny	jed.gosp.	38	44	42	42	39	33
W sekcji I							
ogółem	jed.gosp.	67	61	62	62	64	58
sektor publiczny	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
sektor prywatny	jed.gosp.	65	59	60	60	62	56
W sekcji J							
ogółem	jed.gosp.	75	76	79	83	77	70
sektor prywatny	jed.gosp.	75	76	79	83	77	70
w sekcji K							
ogółem	jed.gosp.	177	166	173	169	168	154
sektor publiczny	jed.gosp.	12	12	12	12	11	10
sektor prywatny	jed.gosp.	165	154	161	157	157	144
w sekcji L							
ogółem	jed.gosp.	14	14	14	14	14	14
sektor publiczny	jed.gosp.	13	13	13	13	13	13
sektor prywatny	jed.gosp.	1	1	1	1	1	1
w sekcji M							
ogółem	jed.gosp.	49	51	49	51	48	51
sektor publiczny	jed.gosp.	28	29	29	30	27	27
sektor prywatny	jed.gosp.	21	22	20	21	21	24
w sekcji N							
Ogółem	jed.gosp.	110	112	114	116	121	120
sektor publiczny	jed.gosp.	6	6	6	6	6	6
sektor prywatny	jed.gosp.	104	106	108	110	115	114
w sekcji O							
Ogółem	jed.gosp.	145	146	155	165	158	160
sektor publiczny	jed.gosp.	4	4	4	4	4	5
sektor prywatny	jed.gosp.	141	142	151	161	154	155

Źródło: <http://www.stat.gov.pl>, 2010r.